

У Ватикані завершилася перша сесія XVI Асамблеї Папського Синоду.....	2
Глава УГКЦ на Папському Синоді говорив про вимушених мігрантів з України.....	7
«Якщо будемо просвічені Божим світлом, станемо джерелом світла, яке приваблює інших до Христа» – владика Богдан під час Синодальної асамблеї в Римі.....	9
Глава УГКЦ помолився з Папою Римським за мир в Україні та світі в базиліці Святого Петра.....	11
Отець Йона Максим: студит – ігумен Унівської лаври – глава Греко-Католицької Церкви Словаччини	15
Європейська зустріч TAIZE в Любляні.....	21
Війна Росії проти України 24.02.2022 – ? (випуск 41 хроніки війни).....	23
«Мій найбільший страх і завдання – щоб ціна, яку заплатили мої друзі, була не намарно» – Роман Лозинський	24
Ярослав Грицак: Україна обрала «тактику тисячі порізів»	37
Сьогодні повертаюся додому після свого європейського «марафону».....	39
Антропологічні секрети українців	44
«Господи, якщо ти є, дай мені Мирослава»	47
«Любомир Гузар. Спогади» (фрагмент)	51

У ВАТИКАНІ ЗАВЕРШИЛАСЯ ПЕРША СЕСІЯ XVI АСАМБЛЕЇ ПАПСЬКОГО СИНОДУ

29.10.2023 р.

У неділю, 29 жовтня, Святіший Отець Франциск очолив у ватиканській базиліці Святого Петра Святу Месу з нагоди закінчення першої сесії XVI Звичайної загальної асамблеї Синоду Єпископів. Друга сесія пройде в жовтні 2024 року. Разом із католицькими єпископами з усього світу Папі Римському співслужили й делегати Української Греко-Католицької Церкви: Блаженніший Святослав, Отець і Глава УГКЦ, владика Богдан Дзюрах, апостольський екзарх у Німеччині та країнах Скандинавії, і владика Теодор Мартинюк, єпископ-помічник Тернопільсько-Зборівської архієпархії.

Проповідуючи під час Святої Меси, Святіший Отець наголосив, що від Божої любові залежить наше життя, шлях Церкви та призначення історії.

Бути Церквою, яка адорує, і Церквою, яка служить, омиває ноги зраненому людству, супроводжує шлях немічних, слабких і відкинутих, мов непотріб, лагідно виходить назустріч найбільшій нужді, закликав Папа Франциск. У проповіді Святіший Отець роздумував над євангельським уривком про найбільшу заповідь (пор. Мт. 22, 34–40), зосередившись на двох дієсловах, що передають порив любові – адорувати і служити.

БОЖА ЛЮБОВ ВИЗВОЛЯЄ ВІД ІДОЛОПОКЛОНСТВА

Звертаючись до присутніх учасників Синоду, Папа зазначив, що в основі всього лежать не людські розрахунки чи світова мода, а заповідь любові до Бога та ближнього. Щоб передати цей запал любові, він виокремив, зокрема, адорацію, яка означає ставити Бога на перше місце і наново відкривати для себе диво бути любленими Ним.

«Зчудування, яке випливає з адорації, дуже важливе в Церкві, особливо тепер, коли ми втратили навик адорації. Адорувати, по суті, означає з вірою визнавати, що тільки Бог є Господом і що від ніжності Його любові залежить наше життя, шлях Церкви, доля історії», – наголосив Святіший Отець.

Виокремлюючи аспект свободи, він зауважив, що у Святому Письмі Божа любов часто асоціюється з боротьбою проти всякого ідолопоклонства, яке поневолює.

«Святе Письмо суворо ставить до ідолопоклонства, тому що ідоли є витвором людини і маніпулюються нею, у той час як Бог завжди є живим, що перебуває і тут, і за межами нашої досяжності, який не створений таким, яким я його уявляю, який не залежить від того, чого я від нього очікую, який може розчарувати мої очікування, саме тому, що Він живий», – сказав Папа Франциск.

За його словами, доказом того, що ми не завжди маємо правильне уявлення про Бога, є те, що ми іноді розчаруємося в Бозі, оскільки вважали, що Він буде поводитися саме так, як ми очікували.

«Так ми повторюємо шлях ідолопоклонства, бажаючи, щоб Господь діяв відповідно до того образу, який створили. І це ризик, на який ми завжди можемо натрапити: думати, що "контролюємо Бога", вкладаючи Його любов у наші схеми. Натомість Його діяння завжди непередбачувані, вони виходять за межі, а тому вимагають подиву й адорації», – наголосив Наступник апостола Петра.

АДОРАЦІЯ, ЯКА СТАВИТЬ НА ПЕРШЕ МІСЦЕ БОГА

«Ми завжди повинні боротися проти ідолопоклонства: світського, яке часто впливає з особистого марнославства, як-от жага успіху, самоствердження за будь-яку ціну, жадібність до грошей, – диявол входить через гаманець, не забуваймо! Але також і проти того ідолопоклонства, що маскується під духовність: моя духовність, мої релігійні ідеї, моя душпастирська майстерність... Будьмо пильними, щоб не поставити себе в центр замість Нього», – вів далі Святіший Отець.

Він закликав душпастирів наново повернутися до адорації, яка є вираженням щоденної близькості з Ісусом – Добрим Пастирем.

«Нехай Церква буде адоруючою: в кожній дієцезії, в кожній парафії, в кожній громаді адоруймо Господа! Бо тільки так ми повернемося до Ісуса, а не до самих себе; бо тільки через адоруюче мовчання Слово Боже оселиться в наших словах; бо тільки перед Ним ми очистимося, преобразимося і оновимося вогнем Його Духа», – сказав Папа Франциск.

ЦЕРКВА, ЯКА СЛУЖИТЬ ЗРАНЕНОМУ ЛЮДСТВУ

За словами Святішого Отця, любити означає служити. «У великій заповіді Христос пов'язує Бога і ближнього, – зауважив він, – щоб їх ніколи не відокремлювали. Не існує релігійного досвіду, який був би глухим до крику світу, якщо йдеться про справжній релігійний досвід. Немає любові до Бога без участі в турботі про ближнього, інакше ризикуємо стати фарисеями».

Папа зазначив, що адорувати Бога і любити своїх братів та сестер – це велика і вічна реформа Церкви з увагою до служіння зраненому людству.

«Браття і сестри, я думаю про тих, хто став жертвою звірств війни; про страждання мігрантів, про прихований біль тих, хто опинився на самоті і в бідності; про тих, хто розчавлений тягарем життя; про тих, хто не має більше сліз, про тих, хто не має голосу. І я думаю про те, як часто

за гарними словами і переконливими обіцянками заохочуються форми експлуатації або нічого не робиться, щоб їм запобігти. Експлуатація найслабших – це тяжкий гріх, який роз’їдає братерство та спустошує суспільство», – зазначив Святіший Отець.

СИНОД – МІСЦЕ ПРИСУТНОСТІ БОГА ТА ВІДЧУТТЯ БРАТЕРСТВА

Говорячи про цьогорічний Синод, Папа сказав, що в цій «розмові в Дусі» вдалося відчути ніжну присутність Господа і відкрити для себе красу братерства.

«Ми слухали один одного і, перш за все, в багатому розмаїтті наших історій та чутливості, слухали Святого Духа. Сьогодні ми не бачимо повного плоду цього процесу, але з далекоглядністю можемо дивитися на горизонт, який відкривається перед нами: Господь провадитиме нас і допоможе нам бути більш синодальною та місіонерською Церквою, яка адорує Бога і служить людям нашого часу, виходячи назовні, щоб нести всім втішну радість Євангелія», – зазначив він.

На завершення Святіший Отець сказав, що ми покликані мріяти про Церкву, яка ніколи не вимагає табеля про «гарну поведінку», але приймає та любить.

Департамент інформації УГКЦ за матеріалами [«Новин Ватикану»](#)

ГЛАВА УГКЦ НА ПАПСЬКОМУ СИНОДІ ГОВОРИВ ПРО ВИМУШЕНИХ МІГРАНТІВ З УКРАЇНИ

13.10.2023 р.

У виступі на Папському Синоді, що відбувався у Ватикані, Блаженніший Святослав розповів про актуальну проблему вимушеної міграції з України, умови адаптації вимушених мігрантів і подякував міжнародній церковній спільноті за гостинність та солідарність з Україною.

Глава УГКЦ наголосив, що війна в Україні вразила «серце українського суспільства – сім'ю», саме тому «духовна, психологічна та соціальна підтримки сім'ї – головне завдання нашого душпастирського служіння в Україні та за кордоном».

Блаженніший Святослав ознайомив учасників Папського Синоду зі статистичними даними українських біженців.

«Варто відзначити той факт, що більшість українських біженців, майже 80 %, не були розміщені в центрах для біженців, але прийняті в родини в різних європейських країнах». Глава УГКЦ позитивним назвав той факт, що більшість українських біженців хочуть повернутися в Україну.

«Ці статистичні дані вказують, що ми повинні підготуватися до тривалого духовного супроводу наших вірних за межами України. Це теж буде вимагати більш тісної співпраці між матірною Церквою, місцевими католицькими Церквами та Святим Престолом», – наголосив Блаженніший Святослав.

Глава УГКЦ також вказав на два гуманітарні виклики, які, згідно з прогнозами ООН, чекають на Україну:

«Близько семи мільйонів осіб у нашій країні гостро відчують продовольчу кризу, і вся країна переживатиме енергетичну кризу в умовах зими. Росія продовжує знищувати нашу інфраструктуру, наражаючи на небезпеку тисячі людей через холод».

Блаженніший Святослав подякував міжнародній церковній спільноті за солідарність і підтримку України:

«Неоколоніальна війна росії проти України спричинила найбільшу гуманітарну кризу з часів Другої світової війни, але завдяки католицькій і міжнародній солідарності вона не переросла в катастрофу, ніхто в нашій країні не помер із голоду чи від холоду».

Окрему вдячність Блаженніший Святослав висловив Святішому Отцю Францискові: «З вашою допомогою цього року ми перемогли гуманітарну битву в Україні».

Секретаріат Глави УГКЦ у Римі

«ЯКЩО БУДЕМО ПРОСВІЧЕНІ БОЖИМ СВІТЛОМ, СТАНЕМО ДЖЕРЕЛОМ СВІТЛА, ЯКЕ ПРИВАБЛЮЄ ІНШИХ ДО ХРИСТА» – владика Богдан під час Синодальної асамблеї в Римі

17.10.2023 р.

У своєму виступі під час пленарної сесії Синодального зібрання Апостольський Екзарх для українців візантійського обряду в Німеччині та Скандинавії Преосвященний владика Богдан, розвиваючи тему місійного характеру Церкви, наголосив на важливості життя у Христі як джерела місійного запалу кожного християнина, відповідно до його покликання у Церкві.

«Перш ніж дискутувати про те, що має робити місійна Церква, слід бути живим Тілом нашого Воскреслого Господа, дати себе просвітити, преобразити і провадити Його світлом», – наголосив доповідач. Він навів слова Чину Таїнства Хрещення у візантійській традиції, коли священник,

вручаючи запалену свічку, звертається такими словами до новохрещеного: *«Прийми оцю палаючу свічку і старайся в усьому житті твоєму просвічуватися світлом віри і добрих діл...».*

«Якщо будемо справді просвічені Божим світлом, станемо джерелом світла, яке приваблює інших до Христа і до Церкви» – підсумував єпископ.

Відтак Апостольський Екзарх звернув увагу на важливість молитви у духовному житті, оскільки з єдності з Христом походить місійний запал і душпастирська ревність. Він пригадав слова Спасителя на Тайній Вечері: *«Без мене ви нічого не можете чинити»*, і спонукав у світлі цього Слова Божого застановитися над власним життям молитви:

«Як виглядає наше життя молитви – особисте і спільнотне? Чи наші родини ще моляться? Чи те, як я сам молюся, є настільки привабливим для інших, щоб пробудити в них євангельське прохання, скероване до мене: "Брате, сестро, навчи мене молитися, як Твій Господь навчив молитися апостолів"?»

Насамкінець владика Богдан відкликався до досвіду плекання і передавання віри в часах комуністичного режиму, коли віруючі батьки, дідуся і бабусі прикладом власного життя передавали віру дітям і внукам. Він пригадав, як одного разу поділився цим досвідом з швейцарцем італійського походження, який зі свого боку зауважив:

«Тепер я розумію, що криза віри на Заході пов'язана не так з секуляризацією, як з тим фактом, що всередині наших християнських родин перервався ланцюг передавання віри від одного покоління до іншого».

30 вересня у Ватикані розпочалася XVI Звичайна асамблея Папського Синоду Єпископів, яка тривала до 29 жовтня. «Заради синодальної Церкви: сопричастя, участь та місія» – головна тема синодальної зустрічі Католицької Церкви. УГКЦ на ній представляли Блаженніший Святослав та владика Богдан Дзюрах і Теодор Мартинюк.

«Як ми можемо допомогти сьогоднішнім батькам, дідусям і бабусям, щоб вони були міцними у вірі, а не перетворилися на ті внутрішньо зламані ланки, на яких переривається жива і животворна ріка передавання віри від покоління до покоління?» – запросив Апостольський Екзарх присутніх до подальшої молитви і застанови.

Джерело: ukrainische-kirche.eu

ГЛАВА УГКЦ ПОМОЛИВСЯ З ПАПОЮ РИМСЬКИМ ЗА МИР В УКРАЇНІ ТА СВІТІ В БАЗИЛІЦІ СВЯТОГО ПЕТРА

27.10.2023 р.

Отець і Глава УГКЦ Блаженніший Святослав взяв участь у молитві за мир у світі, яку очолив Святіший Отець Франциск у базиліці Святого Петра. Разом молилися учасники синодальної асамблеї, між якими – глави Східних Католицьких Церков, на території яких сьогодні тривають війни та збройні конфлікти.

«Господи Ісусе, просвіти правителів. Господи Ісусе, розбий задуми війни. Господи Ісусе, розвій ненависть. Господи Ісусе, зміцни надію. Господи Ісусе, примори всі серця. Господи Ісусе, об'єднай у собі всі народи. Господи Ісусе, захисти бідних і безпорадних. Господи Ісусе, втіш тих, хто страждає.

Господи Ісусе, прийми тих, хто загинув від насильства», – така молитва ввечері 27 жовтня підносилася в базиліці Святого Петра у Ватикані, де на кожен заклик молитовне зібрання відповідало: «Господи, подай мир нашим дням».

Під час загальної аудієнції в середу, 18 жовтня, Папа Франциск запросив усю Католицьку Церкву, а також християн інших конфесій і віруючих інших релігій провести 27 жовтня у спосіб, притаманний відповідним релігійним традиціям, День молитви, посту й покути за мир у Святій землі, Україні й усіх частинах світу, поранених війною.

У Ватикані головне богослужіння в межах цієї ініціативи відбулося ввечері в базиліці Святого Петра і його особисто очолив Святіший Отець. Молитовний захід, що зібрав численних молільників, між якими – учасники синодальної асамблеї, на яку з'їхалися делегати з усіх куточків світу, розпочався проказуванням вервиці з роздумуваннями над страсними таїнствами.

Далі прозвучала літанія до Пречистої Діви Марії, після чого Папа Франциск проказав спеціально укладену для цієї нагоди молитву:

«О Маріє, глянь на нас! Ми тут, перед Тобою. Ти – Мати, Ти знаєш наші труднощі та рани. Ти, Царице Миру, страждаєш з нами і за нас, бачачи, як багато Твоїх дітей зазнають випробувань конфліктами, виснажені війнами, що роздирають світ.

Настала година п'ятми. Це – темна година, о Мати. Й у цю годину темряви, ми занурюємося у Твої сяючі очі і покладаємося на Твоє серце, чутливе до наших проблем. Воно не було вільне від тривоги і страху: скільки ж тривоги було, коли для Ісуса не знайшлося місця в заїзді, скільки страху, коли Ви поспішно втікали в Єгипет, бо Ірод хотів Його вбити, скільки болю, коли Ви загубили Його у храмі!

Але у випробуваннях Ти, Мати, була сміливою і відважною: Ти довіряла Богові і на тривогу відповідала піклуванням, на страх – любов'ю, на біль – жертівністю. Ти не відступала, а у вирішальні моменти брала ініціативу у свої руки: поспішила до Єлизавети, на весіллі в Кані отримала від Ісуса перше чудо, у світлиці Тайної вечері тримала учнів разом. А коли на Голгофі меч пронизав Твою душу, Ти, о Мати, смиренна і сильна жінка, переплітала ніч скорботи з пасхальною надією.

Тепер, Мати, у цей час, роздираний конфліктами і спустошуваний зброєю, знову візьми ініціативу заради нас. Зверни свій милосердний погляд на людство, яке загубило дорогу миру, яке віддало перевагу Каїну перед Авелем і, втративши почуття братерства, не знаходить атмосфери дому. Заступися за наш світ, що перебуває в небезпеці та сум'ятті. Навчи нас приймати й оберігати життя – кожне людське життя! – і відкинути божевілля війни, яка сіє смерть та стирає майбутнє.

Маріє, Ти багато разів приходила до нас, просячи про молитву й покаяння. Ми ж, занурені у власні потреби, відволікаючись на численні земні інтереси, були глухими до Твоїх закликів. Але Ти, що любиш нас, не втомлюєшся нами, Мати. Візьми нас за руку, візьми нас за руку, провадь до навернення, зроби так, щоб ми знову поставили на перше місце Бога.

Допоможи нам зберігати єдність у Церкві та бути ремісниками сопричастя у світі. Нагадай нам про важливість нашого завдання, зроби так, щоб ми почувалися відповідальними за мир, покликаними молитися і адорувати, заступатися і надолжувати за весь людський рід.

О Мати, самі ми не зможемо це зробити, без Твого Сина ми нічого не можемо. Але Ти повертаєш нас до Ісуса, який є нашим миром. Тому, Божа і наша Мати, прибігаємо до Тебе, шукаємо пристановища у Твоєму непорочному Серці. Благаємо про милосердя, Мати милосердя; про мир, Царице миру! Розворуши серця тих, хто потрапив у пастку ненависті, наверни тих, хто підживлює і розпалює конфлікти. Висуши сльози дітей, які в цю годину багато плачуть, допоможи самотнім і літнім, підтримай поранених і хворих, захисти тих, хто був змушений покинути свою землю і близьких, втіш зневірених, відроди надію.

СВіряємо і посвячуємо Тобі наші життя, кожную частку нашого єства, все, що маємо і чим є, назавжди. Посвячуємо Тобі Церкву, щоб вона, свідчачи світові про любов Ісуса, була знаком згоди та знаряддям миру. Посвячуємо Тобі наш світ, особливо посвячуємо Тобі країни й регіони, що перебувають у стані війни.

Вірний люд називає Тебе Зорею спасіння: Мати, проясни проблесками світла ніч конфліктів. Оселе Святого Духа, натхни провідників народів на шляхи миру. Владичице всіх народів, примири своїх дітей, спокушуваних злом, засліплених владою і ненавистю. Ти, що є близькою до кожного, скороти наші відстані. Ти, що маєш милосердя до всіх, навчи нас піклуватися про інших. Ти, що об'являєш ніжність Господа, зроби нас свідками Його розради. Мати, Царице миру, вли в серця Божу гармонію. Амінь».

[Департамент інформації](#) УГКЦ за матеріалами [«Новин Ватикану»](#)

Отець Йона Максим: СТУДИТ – ІГУМЕН УНІВСЬКОЇ ЛАВРИ – ГЛАВА ГРЕКО- КАТОЛИЦЬКОЇ ЦЕРКВИ СЛОВАЧЧИНИ

26.10.2023 р.

26 жовтня з Ватикану надійшла несподівана звістка про те, що Папа Франциск іменував ігумена Свято-Успенської унівської лаври, високопреподобного о. Йону Йозефа Максима, архієпископом і митрополитом Пряшівським Греко-Католицької Церкви Словаччини. Осідок очільника Греко-Католицької Церкви Словаччини був вакантним від квітня 2022 року, після зречення тодішнього митрополита Яна Баб'яка.

Це призначення цікаве і знакове з багатьох причин: і щодо особи самого о. Йони – словака, покликанням якого став чин Студитів і унівська лавра, і зважаючи на ситуацію у Греко-Католицькій Церкві Словаччини. І, можливо, у зв'язку із внутрішніми процесами в Католицькій Церкві, зокрема у Ватикані, у фокусі уваги якого перебуває УГКЦ та Церкви Східної і Центральної Європи.

НЕСПОДІВАНКА І ВИКЛИК

Як сприйняв ідею цього призначення сам о. Йона, зважаючи на те, що 20 чи й більше років його життя було пов'язане з Україною і Свято-

Успенською лаврою?
Про це в коментарі
Департаменту
інформації УГКЦ
преподобний отець
сказав так:

«Думав кілька
днів, чи прийняти
це призначення.
Але врешті відчув,
що це – воля Божа,
що треба йти, що голос
Церкви до мене
промовляє, і мені треба
відсторонити особисті
плани чи очікування.
А коли прийняв –
отримав такий мир
у душі, що зрозумів:
я правильно
відреагував.

Отець Йона на Чернечій горі в Уневі

Світлина: Дмитро Ларін / УП /

Співбрати сприйняли цю новину і радо, і трохи сумно, але так є у монастирях: люди відходять із різних причин, коли є потреба Церкви у служінні, – всі це знають і розуміють, що таке може статися. Я колись і сам був у такій ситуації, коли забирали мого ігумена, – це дуже непросто. Але ми покоряємося волі Божій. Надіюся, що і мої співбрати, як би не було важко чи по-людськи непросто, як люди віруючі, які віддали життя Богові, сприймають цю ситуацію саме в такому ключі».

Щодо нового місця служіння і повернення на батьківщину, до Пряшева, у статусі Глави Греко-Католицької Церкви Словаччини, о. Йона Максим говорить:

«Ситуацію в Церкві знаю швидше фрагментарно, у загальному, через тих, із ким спілкувався. Усі ці роки їздив до Словаччини переважно, щоб навідати рідних. Тому найперше, що собі кажу: на початках не треба нічого змінювати. Хочу продовжувати добрі речі, які були розпочаті, – а там було багато доброго. Старатимуся читати якісь Божі знаки, слухати людей, які там живуть і працюють. Побачимо, як буде. Я дуже сильно вірю у Божу присутність і Божий супровід, у ту доброту, яка була вкладена. Напевно, у тому супроводі все і відбуватиметься».

ПРО БОЖИЙ СУПРОВІД І ПОКЛИКАННЯ

Ієромонах Йона Максим народився 21 листопада 1974 року в м. Левоча у Словаччині.

«Я зі східної Словаччини, із багатодітної греко-католицької сім'ї: нас було шестеро братів і сестер», – розповів о. Йона про себе у програмі Тараса Бабенчука три роки тому, коли його обрали ігуменом в Уневі.

«Думка про те, що хочу бути монахом, з'явилася десь у 12–15 років, коли вчився у гімназії: я ще не знав, що це означає, – це була просто якась мрія чи бажання. Тоді ж почав спілкуватися зі слезіанами, які були в нашому містечку, читав якісь книжки, тому по трохи починав уявляти, що таке богосвячене життя, хоча воно для мене не ототожнювалося з тим, що означає бути монахом.

Коли за порадою мого пароха вступав до семінарії, я не мав конкретної відповіді, що мені робити далі: парох мені так і сказав – іди в семінарію, а там побачиш. І я вступив у греко-католицьку семінарію у Пряшеві, де пробув 5 років.

Греко-католицька духовна семінарія блаженного Павла Гойдича у Пряшеві

У кінці десь 1-го курсу зрозумів, що маю бути сам – у мені відродилося це бажання монашого життя. Я тоді не знав, що це означає, але довірився

йому. Десь на 2-му курсі захворів, і один із братів дав мені невеличку книжечку про унівську лавру 1994 року видання, українською мовою: там був розпорядок дня, було про те, чим монахи займаються, було трохи історії цієї лаври. Я читав цю книжечку і розумів – от, це і є те, чого ти бажаєш!

Але для нас тоді у Словаччині України як такої ніби не було: у ментальності це був радянський союз, росія. Я поклав тоді ту книжечку під подушку і сказав собі: та це нереально, це якась фантазія, – де ж ти там підеш, у ту росію, там людей вбивають, у цемент заливають, обкрадають... То був початок 1990-х і таке тоді було уявлення про Україну.

І я продовжував своє життя в семінарії, готуючись до священства. Але ідея монашого життя мене не полишала: було, що я хотів вступити до бенедиктинців у Празі, тоді ще в Чехословаччині. Але Господь мені показував, що це – не моя дорога, і я там не затримався.

У 1998 році став священником, і мене послали на навчання до Риму. Там я зустрів студитів із Кастель-Гандольфо: владика Гліба, отця Атанасія, інших. Тоді про монашество я дізнався більше – ніби побачив, ким є і повинен бути монах.

Вирішальним у цьому сенсі став мій візит (чи проща) у групі студентів до Києва і Львова в 2001 році, коли Україну відвідав святий папа Іван Павло II. Тоді я скористався нагодою і вперше відвідав унівську лавру – і ті мої бажання, й та маленька книжечка пригадалися та відновилися. До того я їздив до інших студитських монастирів, був у Шевтоні, в Бельгії, і мав із чим порівнювати: зіставив свої досвіди і зрозумів, що моє місце – саме в унівській лаврі. Чому? Бо бачив там реальне життя реальних людей – нічого ідеального, але вони не фальшивили. Зустрів там ще кількох монахів, говорив із ними, і зрозумів, що це Господь до мене промовляє.

Після повернення з Риму та ліценціату я був духівником у Пряшівській греко-католицькій семінарії: дуже гарні три роки там провів. Але у 2003 році наважився ще раз прийти до Унева, щоб на довший час спробувати монашого життя: був два тижні влітку, потім ще на Різдво – два тижні. Багато говорив зі своїм духівником, ділився думками. А тоді пішов до владика Яна Баб'яка [єпископа Пряшівської єпархії – ред.], щоб мене відпустив, бо хочу йти до монастиря, у Свято-Успенську унівську лавру».

Світлина: Олександр Савранський / Департамент інформації УГКЦ /

Цікаве в цій розповіді відчуття харизми місця і певного монашого чину: чому людина, яка обирає монаше життя, прагне саме цього й нічого іншого. Тому треба застановитися, ким і якими були саме студити. Відродження

чину студитів пов'язане з діяльністю митрополита Андрея Шептицького: це був один із напрямів відродження монашого життя у традиції Східної Церкви, яке було фактично знищене впродовж XIX століття.

У 1919 році студити заснували унівський монастир: там була малярська школа і палітурня, ремісничі майстерні, власне господарство монахів. Студити заснували бібліотеку «Студіон» у Львові, опікувалися сиротинцями й бурсами. У 1939 році у студитів було 225 ченців, 22 ієромонахи, 8 монастирів і 3 місійні станиці. Головним настоятелем студитів був митрополит Андрей Шептицький, а по його смерті – його брат блаженний Климентій Шептицький.

Після приходу радянської влади в 1944 році більшість студитів загинули, а у Свято-Успенській унівській лаврі було влаштовано концентраційний табір для греко-католицького духовенства, яке не визнало російського православ'я. Невелика частина студитів змогла виїхати за межі окупованої більшовиками України: частина осіла в Бельгії, у Шевтоні, частина – у Канаді.

У 1965 році патріарх Йосиф Сліпий, який після звільнення після 18 років радянських таборів, осів у Римі, заснував Студіон – студійський монастир у Кастель-Гандольфо. Там свого часу жив і працював блаженніший Любомир Гузар. З 1970-х років до Студіону вступали не тільки українці за походженням, а й італійці, і представники інших народів: багато з них після здобуття Україною незалежності та відродження УГКЦ приїжджали до унівської лаври, дехто доживав тут свого віку і навіть похований на монастирському кладовищі.

Світлина: Дмитро Ларін / УП /

У ДОРОЗІ ДО УНЕВА

Після тієї розмови владика Ян Баб'як відпустив о. Йону Максима – фактично в іншу Церкву, в Українську Греко-Католицьку, у лоні якої перебуває чин Студійського уставу.

Важливий момент для розуміння ситуації та обставин Греко-Католицької Церкви у Словаччині: на час розповіді, наприкінці 1990-х – на початку 2000-х, вона була представлена як Апостольський екзархат у Кошицях, закладений папою Іваном Павлом II 1997 року. У 2008 році папа Бенедикт XVI підняв екзархат до рівня єпархії і заснував ще одну єпархію – у Братиславі. Тоді ж папа Бенедикт проголосив Словацьку Греко-Католицьку Церкву митрополичою Церквою *sui juris* (свого права), а Пряшів підняв до рівня столичного престолу.

«Владика бачив, що я мав певну потребу: був у мене такий внутрішній конфлікт – любиш одне, але серце тягне тебе до чогось іншого», – розповідає далі о. Йона.

«І після тих досвідів в Уневі я наважився піти з цим до владика. Він мені тоді сказав: "Пішли на гриби – там і поговоримо". Любив владика ходити до лісу на гриби. І дорогою я йому сказав, що маю на душі. Він відповів: "Добре. Якщо хочеш, то хоч завтра". Я очікував якоїсь аргументації від владика, але він сказав лише "хоч завтра". І я попакував речі, наступного тижня попрощався зі своїми та й поїхав до Унева».

Тоді ігуменом Свято-Успенської унівської лаври був Венедикт Алексійчук [тепер – єпископ Чиказької єпархії УГКЦ].

«Мені запропонували: поживте в монастирі – тиждень, два, три, місяць. Такий порядок для усіх кандидатів: цей процес може тривати і до пів року. Звичайно, для священників після семінарії, з якимсь досвідом, є певні винятки. І десь після тижня чи двох мене прийняли: з 1 жовтня 2004 року я вже був на новіціаті в унівській лаврі як отець Йозеф», – згадує. о. Йона.

УНІВСЬКІ ЧАСИ

«Перші 5 років в Уневі я був просто рясофорним священником, оскільки ще не мав схими», – розповідає о. Йона.

«Виконував обов'язки священника, сповідав, проводив реколекції. У 2008 році прийняв схиму. Почав їздити по наших [студитських – ред.] монастирях: був у Підкамені, був настоятелем у скиті Святого Андрея в Лужках, коли там добудовували церкву. Потім пів року був магістром у нашому новіціаті: ми тоді перенесли новіціат за межі лаври, до Рудно біля Львова, – там колись був студитський монастир при семінарії. Потім – три роки настоятелем монастиря при церкві Святого Михаїла у Львові».

18 червня 2020 року внаслідок чотиритурового голосування студити обрали о. Йону Максима ігуменом Свято-Успенської унівської лаври. Він став ігуменом і цього монастиря, і шести його філій – студійських монастирів у Львові, Підкамені, Яремчі та Лучках (Івано-Франківська область). Вибори ігумена відбуваються що 5 років, при цьому обирати можуть тільки монахи-схимники.

Отець Йона Максим мав би очолювати унівську лавру щонайменше ще 2 роки. Але доля вирішила інакше: він повертається на батьківщину, до Словаччини, як глава Церкви, яка переживає період великої реформації, на місце свого владика, Яна Баб'яка, який колись відпустив його в Україну.

Підготувала Оксана Козак, [Департамент інформації](#) УГКЦ

ЄВРОПЕЙСЬКА ЗУСТРІЧ TAIZE В ЛЮБЛЯНІ

Запрошуємо молодь Апостольського екзархату на 46-у Європейську зустріч TAIZE, яка проходитиме з 28 грудня 2023 року до 1 січня 2024 року в Любляні, столиці Словенії.

Контактний номер телефону для реєстрації:

+49 157 301 688 27 – о. Богдан Сабало,

голова Комісії у справах молоді та академічного душпастирства.

Джерело: ukrainische-kirche.eu

**Бачачи твою проти полчищ сатанинських
сміливість, всі чини ангельські з радістю пішли
вслід за тобою на битву за ім'я і славу свого
Владики, взиваючи: «Хто як Бог?»**

(з акафісту до св. Архистратига Михаїла)

Архистратиг Михаїл – скульптура роботи
Анатолія Куща, встановлена 2002 року
в Києві на Майдані Незалежності
на Печерських воротах

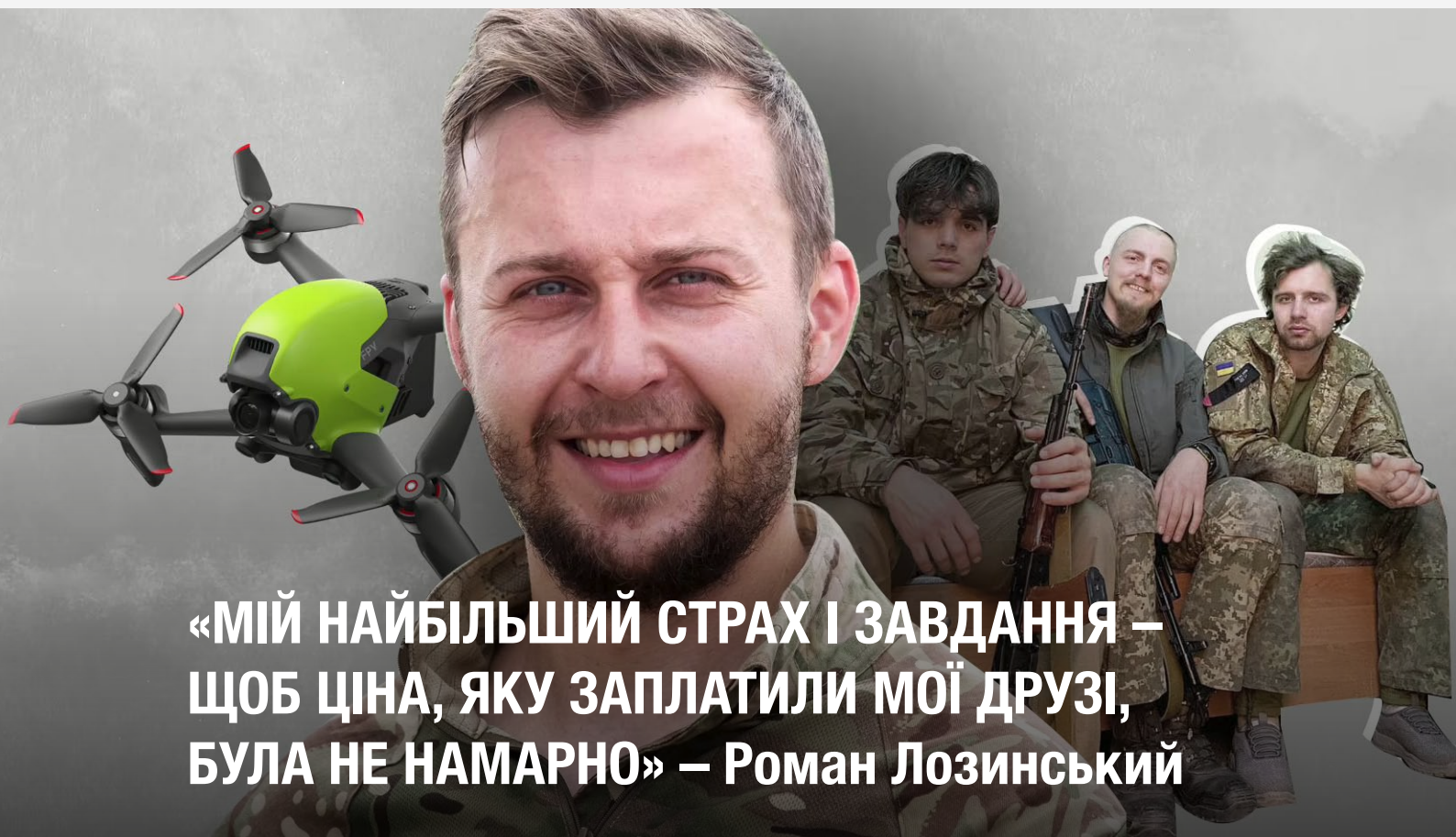
ВІЙНА РОСІЇ ПРОТИ УКРАЇНИ

24.02.2022 – ?

(випуск 41 хроніки війни)

Автор: Александер Малаховський

«МІЙ НАЙБІЛЬШИЙ СТРАХ І ЗАВДАННЯ – ЩОБ ЦІНА, ЯКУ ЗАПЛАТИЛИ МОЇ ДРУЗИ, БУЛА НЕ НАМАРНО» – Роман Лозинський

10.10.2023 р.

Серед матеріалів УП, які не вийшли у світ через початок пандемії коронавірусу в 2020-му, є текст під кодовою назвою «Молоді політики». Тоді ми опитували п'ятьох молодих за віком і політичним досвідом депутатів про їхні очікування від роботи в парламенті та завдання, які вони собі ставлять на каденцію.

Серед них був Роман Лозинський – на той момент 26-річний депутат від партії «Голос», львів'янин, пластун, колишній голова політради Української Галицької Партії.

На запитання про мету походу в парламент Роман тоді відповів:

«Я хотів створити всі умови, аби люди могли втілювати свої низові ініціативи – щоб на їхньому шляху не було бар'єрів і пасток. Також я знав, що ця каденція парламенту буде відповідальна за завершення реформи децентралізації, яка триває п'ять років. А я за останні три роки проїздив кожен район трьох областей – Львівської, Франківської та Тернопільської».

За два роки тему децентралізації для Лозинського замінила війна – за кілька тижнів до повномасштабного вторгнення він підписав контракт як резервіст, а потім, за пару тижнів у навчальному центрі, поїхав воювати на південь.

Лозинський разом із Романом Костенком з «Голосу» і Михайлом Забродським з ЄС-у став відповіддю на закиди на кшталт «хай спочатку депутати воюють».

У складі 73-го центру Сил спеціальних операцій Лозинський прокладав шлях для просування Сил оборони через річку Інгулець, яка тривалий час була лінією фронту на Херсонщині, працював у аеророзвідці та на ударних безпілотноках.

Увесь свій бойовий шлях він провів з близькими друзями – Артемієм Димидом («Куркою»), Дмитром Пащуком («Гармашем») та Віктором-Миколою Гаврилюком. Артемій загинув у червні 2022-го на Херсонщині, Дмитро – у серпні 2023-го на Херсонщині, Віктор-Микола нещодавно отримав поранення під час наступу на Запорізькому напрямку.

Сам Лозинський кілька місяців як вирішив повернутися з фронту до депутатської роботи.

В інтерв'ю «Українській правді» Роман Лозинський розповідає, чому він вирішив повернутися в тил, як із річки Інгулець починався непростий для Сил оборони наступ на Херсонщині та коли в ССО з'явилися перші FPV-дрони. [...]

ПОВЕРНЕННЯ В ТИЛ, БИТВИ НА ІНГУЛЬЦІ ТА ПЕРШІ FPV-ДРОНИ

- **Романе, днями ви публічно розповіли, що після 15 місяців служби вирішили повернутися до депутатської роботи. Чому? Що змінилося у вашому житті?**

Роман Лозинський: Після рішення приєднатися до Сил оборони в мене почався відлік дуже жорсткого внутрішнього діалогу: чи правильне рішення я ухвалив, чи справді я буду найефективнішим у ролі військового? Я ж не мав військового бекграунду, не навчався у військовому виші, не проходив строкову службу. Тобто нічого раціонального в тому рішенні не було.

Я зрозумів, що не зможу займатися волонтерством, не зможу займатися політичною діяльністю. Яка політична діяльність? Ми в Києві, де на межі Стоянки – російські військові, а ти такий: о, піду зареєструю законопроект.

Відповідь на запитання «А чи правильно я зробив?» коливалася кожного тижня, місяця. Коли ти звільняєш населені пункти на півдні – так, це ейфорія та впевненість, що ти в правильному місці з правильними людьми.

Але війна – це також про вичікування. Ти вичікуєш бойового розпорядження, потім вичікуєш, вступити чи не вступити в контакт з ворогом. Є час, коли ти просто є, і тоді тобі приходить дуже багато думок у голову.

Потім парламент відновив роботу. Моментами я бачив на табло «225 голосів» або те, як депутати відключаються від засідань, коли мають розглядати законопроект про позбавлення депутатів місцевих рад від заборонених партій – ОПЗЖ, Шарія, Опоблоку. Кожен раз я питав себе: а чи моя присутність щось би змінила?

► **Що стало останньою краплею, після якої ви вирішили, що все, треба повертатися в Київ?**

Р. Лозинський: Це не було накопичення – це було дозрівання. Мені важко про це говорити, бо я розумію, що українці, які мобілізувалися в Сили оборони або їх мобілізували, такого вибору не мають. Вони не можуть сказати: ага, ще три місяці повоюю, а потім повернуся до фермерства. Або: ІТ-сфера занепадає, а я неймовірно крутий девелопер, ще три села звільню – і вертаюся.

Жахи війни також полягають у тому, що ти не маєш права вибору. Тому рішення повернутися, бо я депутат, було для мене дуже важким морально. Можливо, воно буде переглянуте.

► **Понад рік ви воювали на найзакритішій ділянці фронту – на Миколаївщині, Херсонщині. Як би ви описали тамтешню війну? Чого ми не знаємо про неї?**

Р. Лозинський: Це жах. Фронтіві села, люди, які живуть за декілька сотень метрів від росіян і зазнають обстрілів усім, починаючи від підствольних гранатометів. Кожного дня ти заїжджаєш у сусідню посадку чи на сусідню вулицю, а цього будинку вже немає.

Ти сидиш на позиції, повз тебе їде пікап, ти чуєш характерний запах... і розумієш, що ці хлопці їдуть «на щиті» [загиблі – УП]. Це дуже страшно. Але паралельно з цим ти відчуваєш гідність і честь бути тут, бо поряд з тобою неймовірні люди.

Роман Лозинський на засіданні Верховної Ради в день повномасштабного вторгнення.

Джерело: Роман Лозинський/ФБ

Залітаю я якимось в окоп на бойовому злагодженні, а там – чувак-хіпстер з написом «Серфер» на камуфляжі. Каже: «Я був на Шрі-Ланці, займався серфінго. Почалося повномасштабне вторгнення, то я повернувся в Україну». Тобто людина настільки далека від військової справи от зараз тут зустрічає ворога...

Війна – це баланс жорсткого чорного жаху з найчистішим білим кольором, який можна побачити в очах людей, які просто фігачать. Розуміють, що можуть загинути, але йдуть.

Не тому, що це їм потрібно, не тому, що от це їхнє село, а тому що Україна їм небайдужа. Вони розуміють, що росіяни зупиняться там, де ми їх зупинимо.

► **А якщо говорити про специфіку бойових дій на півдні, яка вона?**

Р. Лозинський: Бойові дії на півдні були дуже ускладнені тереном. Я люблю книгу «Мистецтво війни» Сунь-цзи, почитав разів сім, два з яких – за минулий рік, поки виконував бойові завдання. Так ось там цілі розділи про терен – тобто територію, де ведуться бойові дії.

І південь – це степ. Дуже багато рівнин, де єдине, чим ти можеш замаскувати техніку – це посадка дрібних акацій посеред величезних полів, на яких ще донедавна фермери збирали врожай. Там немає густих лісів.

Ще однією специфікою півдня було те, що дуже довго лінією фронту там була річка Інгулець – це межа Миколаївської та Херсонської області.

► **Інгулець – це широка річка?**

Р. Лозинський: Річка не була широка, але одразу за нею – висота. От уявіть собі ці фільми із замками на скелях: ти штурмуєш замок, перед тобою водяний рів, ти внизу, а ворог на вершині. Не треба бути досвідченим військовим, щоб розуміти, що той, хто на висоті, має величезну перевагу.

Ми мали ціле літо та півтора місяця осені для того, щоб створити плацдарм на лівому березі Інгульця, відповідно, на правому березі Дніпра – щоб рухатися на Херсон. Без цього жодне просування не було б можливим.

Питання півдня було в декількох населених пунктах на Інгульці, що дало можливість потім відтиснути росіян і визволити Херсон – Благодатівка, Андріївка, Лозове, Велика та Мала Олександрівки, Давидів Брід, який був форпостом росіян, Біла Криниця.

Зрештою фронт на півдні зупинився на Дніпрі, бо це не той формат, який ти можеш форсувати. Ці кадри з Другої світової війни, форсування Дніпра... На щастя, українські командири на рівні бригад, оперативних командувань і Генштабу не приймали рішень створювати заголовки заради заголовків ціною життів і втрат з нашого боку.

Роман Лозинський разом із Романом Костенком на спаленому ворожому «Піоні» на Херсонщині.

Джерело: Роман Лозинський/ФБ

► **Водночас спроби перейти згаданий вами Інгулець влітку 2022-го року були дуже важкими для Сил оборони, особливо для морської піхоти...**

Р. Лозинський: Саме так. Давидів Брід, Біла Криниця... Треба розуміти: щоб перейти Інгулець і далі звільняти населені пункти, треба було рухатися не пішки, а на бронетехніці. Ти не можеш з автоматом чи навіть з протитанковим засобами бути ефективним проти переважаючих сил противника – а росіяни там тримали одні з найбоездатніших підрозділів.

Тобто для того, щоб переїхати на той берег Інгульця, треба було створювати переправи. І це робили люди, які не мають фейсбуків, інстаграмів, про них мало хто знає і, мабуть, їх не часто відзначають державними нагородами.

На берег річки приїжджали військові на вантажівках, на КРАЗах, КАМАЗах, і насипали ці переправи. І це під постійним обстрілом, бо ти – пріоритетна мішень, якщо тебе зупинити, то через цю переправу не проїде техніка. А потім кожен, хто цю переправу проїжджав, пам'ятає відчуття... лотереї. Бо переправа перебуває під вогневим контролем росіян.

► **Яким було ваше найскладніше завдання на Херсонщині?**

Р. Лозинський: Найскладніші завдання – це ті, на яких у нас були втрати, в яких гинули наші друзі.

З травня–червня почалися жорстокі бої на річці Інгулець, і наш підрозділ виходив за нуль, щоб прокласти дорогу іншим підрозділам, які мають іти в наступ на той берег. Це ще було до переправ, до техніки, це все робилося малими групами. Заходиш, бачиш спротив – значить, це не та стежка, немає спротиву – значить, це місце, де противник більш вразливий, можна переходити річку.

До того, як перша броньована машина перейшла Інгулець, було півтора місяця розвідки боєм, на превеликий жаль, з втратами.

Це треба розуміти кожному українцю: щоразу, коли в новинній стрічці з'являється назва нового звільненого населеного пункту, за це заплачена величезна ціна. Звільнення не стаються одномоментно – ми під'їхали, вступили в бій і перемогли. Ідуть дуже довгі рутинні бої, з величезними втратами, з неспіхами.

От казали: «Росіяни віддали Херсон». Що означає «віддали»? Скажіть це родичам загиблих на Інгульці, які виборювали той плацдарм, щоб рухатися на Херсон. Втрати були величезні, зокрема з нашої групи там загинули Артемій («Курка»), Павло Наконечний. Була величезна кількість поранених.

Роман Лозинський з Дмитром Пашуком на центральній площі Херсона в перші дні його звільнення.

Джерело: Роман Лозинський/ФБ

З кінця літа ми почали працювати як аеророзвідка, яка переросла в ударні безпілотники. Одного разу ми поїхали до побратима з 63-ої бригади по тротил, Дмитро Пащук, який загинув, його розговорив, і той каже: «Ану йдіть сюди!». І він, як з-за прилавку, витягає саморобні вибухові пристрої, які можна засосувати проти техніки. [...]

ОЧІКУВАННЯ СУСПІЛЬСТВА, «ЄДИНИЙ МАРАФОН», ВТРАТИ І ЗАПОБІЖНИКИ ВІД «КАДЕТІВ» ПО ТЕЛЕВІЗОРУ

- Ви кажете, що через завищені очікування суспільства військових ставлять в умови «дедлайнів» – де Токмак, Мелітополь, Маріуполь. А хто ставить ці «дедлайни»?

Р. Лозинський: Це багаторівнева історія. У нас є світ і партнери, які щось дають, щось очікують. Ми вам дали три танки або п'ятсот 155-х снарядів, або 200 дронів – чому Токмак досі не звільнений?

Лінія фронту не планується в днях, годинах. Тобто план на основі тактичної, оперативної обстановки є, як і розуміння, скільки тобі треба людей і техніки. Але далі це не тільки про майстерність військових і наявність техніки. Це дуже багато обставин – висоти, річки, переправи, накопичення сил росіянами. Успіхам завжди передують неуспіхи.

Я ставлюся категорично негативно до таких обговорень, оцінок у тилу. А чого ще не там? А чого так повільно? Приєднуйся! З іншого боку – світ повинен підтримувати Україну настільки потужно, наскільки це теоретично можливо, бо Україна лишається для нього щитом.

- Хіба ці очікування формують лише наші західні партнери?

Р. Лозинський: Ні. Багаторівневність полягає в тому, що є загальний наратив у світі, який спускається, зокрема, на наших політиків. Тоді вже наші політики розуміють, що є певні рамки, обмеження, стимули.

Завжди у воєнних конфліктах є політичне командування, яке зацікавлене, щоб над адмінбудівлею стояв прапор, і військове – яке хоче наявними силами та засобами з мінімальними втратами це завдання виконати. І між ними завжди є жорсткий діалог. Так було завжди.

Але ми не можемо просто за цим спостерігати. Слухати новини і – ой, ми щось чекали і чогось не сталося. Ми маємо підтримувати діями. Можемо закинути грошей – закидаємо, можемо щось знайти і передати – передаємо. Якщо ми можемо готуватися, тренуватися, вчитися, бо завтра нас мобілізують – адже треба міняти поранених і загиблих, то треба готуватися. Усі очікування треба переводити в дії.

Роман Лозинський, 27.09.2022 р.

► **Чи має держава зі свого боку чесніше говорити з суспільством про наявні проблеми? Наприклад, відверто сказати про те, що в нас бракує військових на фронті?**

Р. Лозинський: На мою думку, такого відвертого діалогу дуже бракує. З початку повномасштабного вторгнення я максимально абстрагований від новин, але іноді до мене добивають такі коментарі, ніби ми вже перемогли.

► **Або щонайменше – зустріли літо в Криму...**

Р. Лозинський: Все, клас! Ніби іноді з'являються паралельні реальності. Ми дискутували з колегами в парламенті про Єдиний марафон – чи це наступ на свободу слова, чи це правильний інструмент, але відповіді я не знаю досі. У багатьох питаннях це можна трактувати як наступ на свободу слова і творення цих самих очікувань.

З іншого боку, є поняття як *one voice policy*. Якби зараз в Україні було 10 політичних ток-шоу, на яких усі б обговорювали Токмак, Мелітополь, чи правильно робить Зеленський, Залужний, Сирський, Буданов і так далі – чи це було б краще? У мене є сумнів.

Тому тут обидва рішення погані.

**Мене все повномасштабне вторгнення
не покидає думка – яку величезну ціну ми платимо.
Ми – це узагальнення, конкретні люди життям
заплатили, здоров'ям. Ця ціна заплачена за нашу
свободу і вона заплачена, аби щось сталося.**

Перше – очевидно, що це перемога на полі бою. Але, крім перемоги, щоб рухатися далі як країна, ми маємо робити зміни – політики, реформи, які можуть нас посилити. Щоб будь-які наступи росіян у майбутньому вже не спрацювали. Тобто спочатку має бути усвідомлення ціни, а потім дія.

Я нещодавно згадував з друзями, як 15 років тому мої однокласники приходили додому після уроків, вмикали телевізор – і що там? Серіал «Солдати», а потім «Кадети», де в триколорах ходять Кабанови, Іванови, Соколови... Я не був винятком, я теж це дивився.

► У Львові?

Р. Лозинський: У Львові, де начебто ніщо не віщувало біди! В обід я дивлюся ці гробані «Солдати», які вчаться в Рязані, на Кубані, увечері йду на пластові сходи, співаю гімн ОУН, вчу про Бандеру, Шухевича, вірю в це все. І це було не 115, а 15 років тому.

Нашу країну цілеспрямованою працею зтягували в «русский мир». І зараз, окрім дій на полі бою, нам потрібні також дії в тилу. Сконцентруймо свої зусилля на тому, щоб вичистити з нашої країни все російське. Його лишилося дуже багато.

І це стосується всіх, громад зокрема. Може, у вашому райцентрі досі є пам'ятники або вулиці, які можуть наблизити повернення «Солдатів» за 20 років на екрани? З цим треба працювати сьогодні. Воно не станеться саме собою.

► У вас зараз прокидається депутат, який до 24 лютого опікувався темою децентралізації?

Р. Лозинський: Це насправді ті теми, до яких я повернувся після приїзду із зони бойових дій. Бо коли голосують закон про деколонізацію, а на табло 225 голосів, а для прийняття треба 226... Я коли за цим саботажем спостерігав з фронту... як таке взагалі можливо? Це дико.

Ми з командою, людьми, які займаються цією темою, вдосконалили цей законопроект, набрали 227 голосів, його вже підписав президент. У нас розпочинається тотальна деколонізація країни – повна відмова від всього російського на законодавчому рівні. Коли це не волонтерство, а державна політика.

Мій найбільший страх і водночас, напевно, завдання по поверненню в тил – зробити все, аби ця страшна ціна, яку мої друзі заплатили своїми життями, не була марно.

Щоб не було відкату назад, як у Грузії. Здавалося, 2008 рік, за 30 кілометрів від Тбілісі російські танки, окупація Абхазії, Осетії. Пройшло 15 років – там суперпроросійські настрої, проросійська влада. У них, напевно, і зараз ті «Кадети» крутять. [...]

ПЛАСТ, ЗАПОВІТ НА ПОЗИЦІЇ, «КУРКА», «ГАРМАШ» І ВІТЯ-КОЛЯ

- **Ви один із небагатьох військових, яким пощастило воювати з людьми, яких ви добре знаєте й на яких можете покластися – маю на увазі полеглих Артемія Димида та Дмитра Пащука і також пораненого Віктора-Миколу Гаврилюка. Коли вони з'явилися у вашому житті?**

Р. Лозинський: Ми всі пластуни. Є така національна скаутська організація «Пласт», яка з глибокого дитинства нас усіх вчила, що війна Росії проти України – це не те, що може статися колись, а це те, що ставалося дуже часто і триває зараз, тільки в дещо прихованій формі, без активних бойових дій.

«Пласт» – це про справжнє трактування історії, патріотизм, розуміння своєї ідентичності. Кажуть, що «Пласт» – це велика гра. Це не просто сухі лекції про історію, це вишколи, мандрівки, табори, теренові ігри, під час яких ти про щось дізнаєшся. Або сидиш ввечері біля ватри, співаєш стрілецьких, повстанських пісень і обговорюєш якісь події.

Так ти розумієш, хто ти, частиною якої нації ти є, що є твоя держава, які позиції вона займала, які в неї були діячі.

Роман Лозинський з друзями: Дмитром Пащуком, Віктором-Миколою Гаврилюком і Артемієм Димидом.

Джерело: Роман Лозинський/ФБ

► У скільки років ви потрапили в «Пласт»?

Р. Лозинський: У сім. З Артемом ми вперше побачилися десь на новацтві [пластуні віком від 6 до 11 років – УП] в УКУ, це 2001 рік. З Дмитром познайомилися у 14–15 років і десь тоді ж, напевно, з Віктором-Миколою, якого ми називаємо «Вітя-Коля».

Насправді дуже багато пластунів пішло на війну ще у 2014-му. Тоді загинув і Віктор Гурняк, і Євген Подолянчук, і Марко Паславський. Так само з початком повномасштабного вторгнення багато пластунів пішли добровольцями.

Дмитро був моїм найкращим другом. На початку вторгнення він дзвонив мені, казав: «Я їду до тебе в Київ». Я відповідав: «Тут у Києві так твориться, що є шанс не доїхати». Я мав на увазі, що всі скрізь бачили ворогів.

Потім я дістав координати, куди можна їхати за зброєю, дзвоню Дмитру, кажу, що завтра буду в певній точці. А Дмитро каже: «Я там буду вже сьогодні!». Туди ж поїхав «Курка» [позивний Артема Димида – УП], а на місці я вже побачив там Вітю-Колю і «Шульца» – Ігоря Шолтиса, на той час депутат Львівської міськради. Усе сталося максимально по-кіношному.

Другий тиждень війни, Київ в оточенні, а в тебе ейфорія, бо поряд з тобою твої люди. Так ми стали єдиним підрозділом. Звісно, після перших завдань ця ейфорія пропала. Наскільки круто бути з близькими людьми в одному підрозділі, настільки й страшно.

Ми дуже часто говорили про смерть. Після одного з завдань ми почали писати заповіти, але потім припинили, бо чого це ми маємо це робити? Був якийсь протест – це ще не все.

Потім, на превеликий жаль, 18 червня 2022 року під Білою Криницею на нашій позиції, де ми почали писати заповіт, загинув Артем. Був дуже щільний обстріл, з усіх калібрів, які є в Росії. Тоді ми всі відчули, наскільки війна жахлива як явище.

Бо на війні є дуже багато романтики. Ти йдеш на завдання, повертаєшся, у тебе зброя, друзі, вороги – усе дуже чітко, чорно-біло.

► **Красиві заходи сонця...**

Р. Лозинський: Просто бомбезні! Сидиш у своїй посадці – зорі, холодно чи тепло, байдуже. А потім це все перекрилося моментом, якого ми всі боялися: на пункт нашої дислокації прилетіла балістична ракета, у нас були перші поранені. Ми бігли, накладаючи турнікети своїм побратимам, і дивились ліворуч, праворуч, шукаючи один одного.

Роман Лозинський зі своїм другом і побратимом Дмитром Пащуком.

Джерело: Роман Лозинський/ФБ

Особливо хлопці переживали за мене, бо Артем був добровольцем в 2014, Вітя-Коля – у 2016, а Дмитро три роки служив у Французькому легіоні. Я один був без бойового досвіду, вони мене опікали, вчили, боялися, щоб я

палець зайвий раз на спусковому курку не тримав. У нас були дуже теплі стосунки.

► **Минулого літа ви публікували відео, яке доволі широко розійшлося у фейсбуці: там ви з Дмитром і Вітею-Колею лежите під обстрілом й декламуєте Стуса «Терпи, терпець тебе шліфує». Де і за яких умов воно було записане?**

Р. Лозинський: Це Вітя-Коля декламував. Був третій чи п'ятий день завдання, на якому ми писали заповіт. Ми були в дитячому таборі з малесеньких цегляних будиночків, навколо була дуже висока щільність вогню, ми сподівалися, що нас просто оминє, і щоб хоча б якось стабілізувати свій емоційний стан, щось собі співали.

Тоді ми багато говорили про життя, про дубові хрести на наших могилах, про майбутнє. А потім я максимально спонтанно вмикаю запис відео, а Вітя-Коля – він у нас дуже глибокий чоловік, освічений, одразу видав такий сильний вірш.

Коли загинув «Курка», це було для нас дуже сильним ударом. Усі, хто його знають, ніби відчувають, що Артем за свої 27 прожив дуже багато життів. Він дуже хотів стрибнути з парашутом із Запорізького мосту, але в нас тоді прилетіла балістична ракета, і він не зміг – але він стрибнув з поліцейського гелікоптера, коли ми переміщувалися між позиціями із Запорізького напрямку на Херсонський! Це максимальний зірвіголова, але дуже мудрий.

Коли загинув «Курка», Дмитро сказав, що ми маємо щастя жити в епоху героїв і ці герої є буквально поруч з нами. І, на жаль, ці слова тепер стосуються і його самого, бо 12 березня 2023 року він загинув на Херсонщині.

Роман Лозинський та Дмитро Пащук, Херсонщина, Різдво 2022 р.

Джерело: Роман Лозинський/ФБ

І кожен раз, коли ми говоримо про цю ціну, ми розуміємо, що вона має імена, очі людей, які горіли, які дуже багато в цьому житті хотіли і були готові втілювати. Нам треба зробити так, щоб це не було намарно.

Важливо розуміти, що щоразу, коли ти ухвалюєш життєве рішення, усвідомлюй, що ти є частиною чогось більшого – громади, країни. Хтось заплатив дуже багато за те, щоб ми могли втілювати свої ідеї, плани та мрії.

Дуже важливо пам'ятати їх з честю і включатися своїми діями. Ми не можемо просто сидіти й сумувати, їм від того точно там не буде легше. Хоча там уже така тусовка зібралась, що, може, їм там веселіше, ніж тут?

Ольга Кириленко, УП;
повністю з матеріалом можна ознайомитися за [ПОСИЛАННЯМ](#)

Ярослав Грицак: УКРАЇНА ОБРАЛА «ТАКТИКУ ТИСЯЧІ ПОРІЗІВ»

12.10.2023 р.

Стратегія ЗСУ. Схожість війн в Ізраїлі та Україні. Що думає Захід про перемогу України? Розповідає Ярослав Грицак, професор, доктор історичних наук, публіцист.

Стратегія ЗСУ

Ярослав Грицак: Всі дії ЗСУ є стратегічно важливими. Тільки питання в тому – яка є стратегія? Україна обрала стратегію, яку називають умовно натівською. Вона не є стратегією вирішального удару. Україна пробує слабкі місця. Це не про прориви. Це радше дрібні порізи, через які можна увійти.

Ми маємо зрозуміти, що ця війна надовго. Тому це не буде останній контрнаступ. Таких наступів буде багато. Декілька точно. Думаю, що далі характер війни буде визначатися тим, чого Україна досягне під кінець цього року. Це матиме велике значення для того, в яких обсягах буде надаватися Україні допомога.

Не секрет, що на Заході багато хто очікує, що цей контрнаступ буде мати дуже скромні наслідки. Припускаю, вони мають на це певні докази. Думаю, дехто на Заході провокує такі думки.

Що спільного між війною в Україні та війною в Ізраїлі?

Ярослав Грицак: Війна в Ізраїлі несподівана. Без сумнівів. Якщо ізраїльська розвідка прогавила цю війну, це може казати про те, що ця війна несподівана. Бо ізраїльська розвідка одна з найкращих. Можна було чекати чогось такого. Але в такому масштабі – ні.

Такі події завжди дають підстави для підозри, що ця акція була не просто прийнята з боку ХАМАСу, вона певно була спланована зовнішніми чинниками. Мова про Іран. А там де Іран, там і Росія. Ця війна зараз найбільше грає на користь Росії. І певним чином може бути використана проти України. Тому що з'явилася чергова болюча точка на політичній мапі світу. Це з одного боку. З іншого, вона показала наскільки ситуації України та Ізраїлю схожі.

Я давно кажу – Україна – це одна з ключових територій Європи. Де нібито локальний конфлікт впливає на Європу та весь світ. У такому сенсі це схоже на Палестину.

Можна сказати так: Україна – це Палестина Європи. І навпаки: Палестина – це Україна Близького Сходу. Тільки у випадку України, є більші підстави до надії та оптимізму. Тому що українська ситуація розв'язується простіше. А саме – інтеграцією України в європейський простір і НАТО. Для Ізраїлю європейська перспектива чисто теоретично неможлива. Тим більше перспектива на входження Ізраїлю до НАТО.

Як Захід бачить перемогу України?

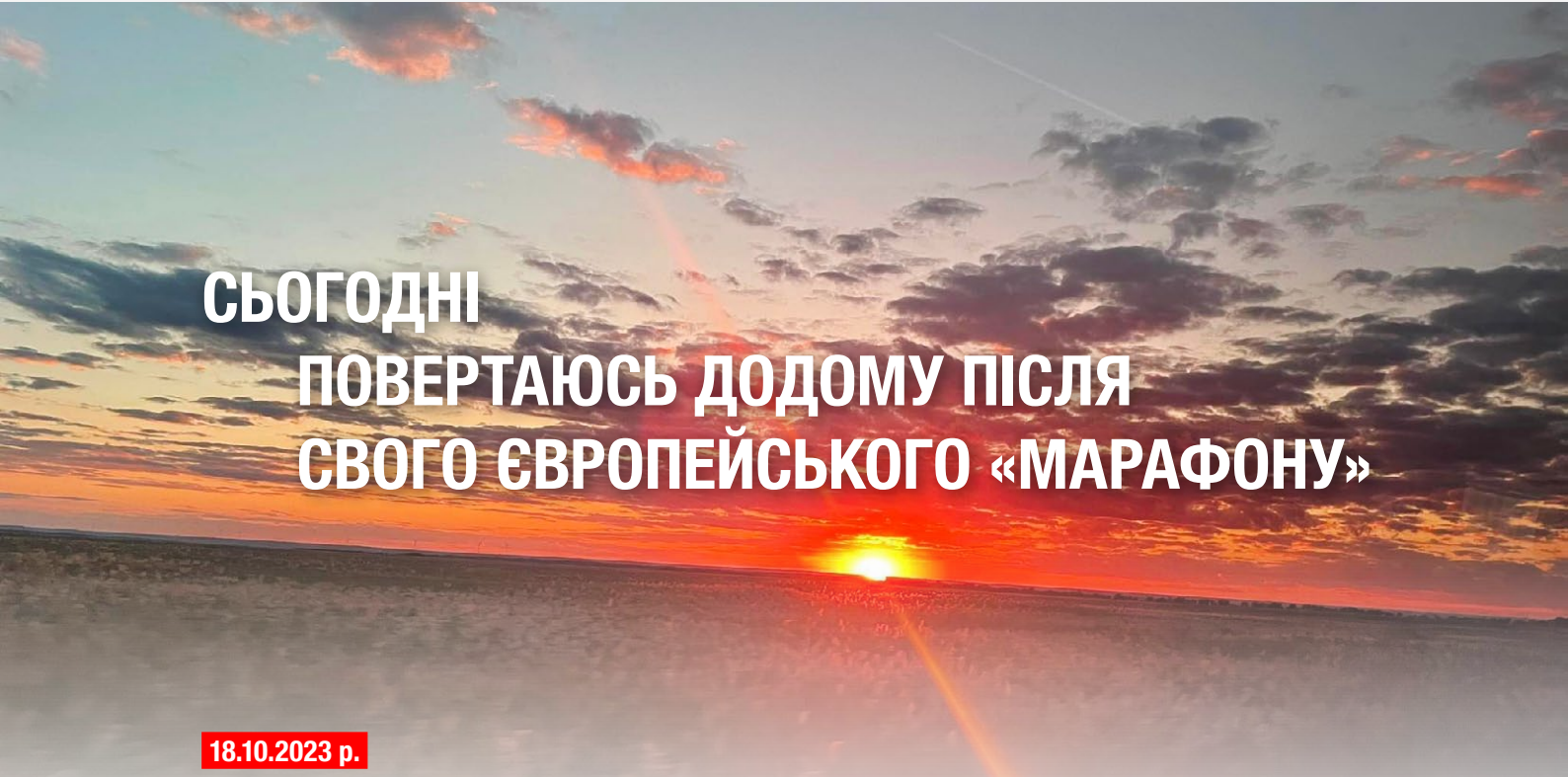
Ярослав Грицак:

Якщо говорити з точки зору Путіна, програш України – це зникнення її з мапи світу. Думаю, такий варіант неможливий зовсім. Так чи інакше Україна залишиться. Інше питання – з якими кордонами. Поразка України – це погодження на втрату певних територій. Значних територій. Але навіть у цьому випадку є питання – чи Київ матиме компенсацію за це?

На Заході є теза, яку пропонують навіть ті, хто підтримують Україну, що Україні треба погоджуватися на втрату певних територій на заміну на членство в НАТО. Це умовно фінський варіант. Я не кажу, що я такий варіант підтримую. Але про нього говорять. Він може розглядатися не як поразка, але як відсутність перемоги. Сумніваюся, що українці підтримають такий варіант. Якщо ж так станеться, то буде підвищено політичну турбулентність, що ставить великий знак питання – чи можливий політичний український успіх? А саме це буде вважатися відсутністю української перемоги. Така загроза є. Тому про неї говорять.

Ведуча: Тетяна Трощинська,
«Громадське радіо»

СЬОГОДНІ ПОВЕРТАЮСЬ ДОДОМУ ПІСЛЯ СВОГО ЄВРОПЕЙСЬКОГО «МАРАФОНУ»

18.10.2023 р.

Швейцарський парламент, Варшавський безпековий форум, Балканський безпековий форум, семінар з регіональної безпеки в Центрі європейської безпеки Дж. Маршалла в Гарміші, щорічна конференція Франкфуртського Інституту досліджень миру, нарешті, міжнародний семінар Аспен Інституту з основною увагою темам міжнародних відносин, ліберальних цінностей та європейської єдності, організований [The Aspen Institute Kyiv](#) та британськими партнерами.

Три тижні панельних дискусій, зустрічей, лекцій, виступів, неформального спілкування про Україну, довкола України, для України. «Ніколи не їла наодинці», багато говорила, багато слухала.

Враження неоднозначні.

З одного боку, схоже, що до наших партнерів приходять розуміння того, що «перечекати» до кращих часів не вдасться, бо саме це очікування «кращі часи» власне і віддаляє. З'являється усвідомлення того, що домовитись з Росією неможливо і що «так, як було раніше» вже не буде. Повернення до довоєнного статусу-кво неможливе.

Втім, все ще немає чіткого розуміння, що далі? Якщо не «так, як раніше», то як?

І якщо нарешті зробити крок від задачі допомогти «Росії не виграти, а Україні не програти» до принципу повної перемоги України, то який «end game scenario» для Росії? Відсутність стратегії щодо майбутнього РФ не тільки серед західних політиків та інтелектуалів, а і в лавах розрізненої і розділеної російської опозиції лише поглиблює проблему. Тож, навіть розуміючи злочинність путінського режиму, страх замість однієї

непередбачуваної росії, яку «умом не понять и аршином не измерить» отримати багато «непередбачуваних росій», яких буде ще важче зрозуміти та тим паче виміряти, скочує будь-які рішучі дії. Варіанти прігожина-кадірова з ядерною кнопкою / смуги на десятиліття / дезінтеграції та етнічних конфліктів з тисячами біженців «від Владивостока до Ліссабона» лякають не менше, ніж погрози всім добре відомого воєнного злочинця у Кремлі.

«Обличчя російсько-української війни». У березні 2022 року російські окупанти обстріляли потяг, який їхав із Києва до Ірпеня. Вагон, який потрапив під обстріл, був порожнім: залізничники лише збиралися забрати мешканців Ірпеня, щоб евакуювати їх на безпечніші території. У листопаді 2023 року вагон встановили на Михайлівській площі Києва до Дня залізничника – це свято в Україні відзначають 4 листопада. «[Після обстрілу] через підрив мосту він так і не доїхав до міста, – розповіли у прес-службі «Укрзалізниці». — Однак нас це не зупинило, залізничники евакуювали людей із околиць Ірпеня та довели до Києва. Зараз цей вагон для нас є символом незламності».

Світлина: Сергій Супинський / AFP /

Чесно кажучи, після палких дебатів на Варшавському безпековому форумі між Владіміром Міловим та Гаррі Каспаровим щодо майбутнього Росії, я вчергове переконалася, що серед всіх російських опозиціонерів найбільш

конструктивними і раціональними є... правильно, українське громадянське суспільство (на цій панелі блискуче представлене [Daria Kaleniuk](#)). Обговорення навколо того, що українці / Захід / мають:

- а) знести режим путіна, який росіяни вирощували десятиріччями пасивної покори чи активної підтримки;
- б) написати нову Конституцію Росії;
- в) після цього ще дати грошей російським опозиціонерам на красиві піар кампанії нагадало мені відомого російського мультяшного персонажа, який запитував: «*может, вы еще и кушать за меня будете?*».

Цікава і ситуація на Західних Балканах, де присутність і вплив Росії та Сербії відчуваються буквально на кожному кроці і (всупереч будь-якій логіці) досі часто не сприймаються як загроза національній безпеці. Наприклад, у Чорногорії третина населення досі вважає, що Сербська Православна Церква заслуговує на особливий статус. При цьому прем'єр-міністр тимчасового уряду (у країні політична криза і невизначеність через неспроможність жодної партії сформувати більшість) заявляє про повну підтримку України (за його словами, в перерахунку на кількість жителів Чорногорія прийняла найбільше українських біженців) та з гордістю говорить про 100% слідування в фарватері зовнішньої, безпекової та санкційної політики ЄС (при цьому на вулицях Будви російської мови більше, ніж чорногорської). [...]

«Обличчя російсько-української війни», 29.10.2023 р. Українські воїни під Бахмутом.

Світлина: Костянтин Ліберов / Libkos /

Загалом же, після всіх моїх зустрічей і конференцій (безумовно, різних за настроями і тональністю) в мене залишився стійкий присмак інерції та інертності. Так, ілюзії щодо Росії – потроху, зі скрипом і скрежетом, але руйнуються. Так, стійкістю України та українців все ще захоплюються. І навіть дедалі більше голосів на підтримку членства України в НАТО (в прагматичному стилі Кісінджера, версія 100.0) лунають там, де раніше було чути одного колективного міршаймера (чи групового Салівана).

Але меланхолійна Європа тільки починає прокидатись. Не вистачає їй франківського духу «вічного революціонера», що «тіло рве до бою, рве за поступ, щастя й волю». І в цьому сенсі за певних обставин «спецоперацію за три дні» в країнах НАТО путіну було би зробити простіше, ніж в Україні.

Ця, в хорошому смислі, завзятість українців багатьох відлякує, бо сприймається як *disruption* того розміреного способу життя і комфортного шаблонного мислення, до якого вже всі звикли.

«Я згоден, що Росія зараз витрачає в рази більше озброєння, ніж умовний колективний Захід виготовляє. Так, треба нарощувати виробництво (мабуть). Але ж це означає фактично переведення європейської економіки на воєнні рейки. Як ви в цьому збираєтесь переконувати європейські уряди? Навряд чи це можливо, про це нереально говорити» – сказав мені один із учасників фахової дискусії.

«Як зробити так, аби права росіян в Європі були захищені від невинуватої дискримінації, а російська культура продовжувала розвиватись?» – запитали на іншій панелі. — Адже «війна путіна не має впливати на наше ставлення до Росії»...

«Світ, побудований на правилах, – це все прекрасно, але як це пояснити умовному фермеру з Огайо? Для нього інфляція має значення, якість життя – його і дітей, а це все – просто красиві гасла», – цілком прагматично в різних контекстах зазначали мої співрозмовники.

«Обличчя російсько-української війни». Джон – медпрацівник із Данії та доброволець «Госпітальєрів» – надає допомогу пораненим українським військовослужбовцям в автобусі, переобладнаному під машину швидкої допомоги. Донецька область, 26.10.2023 року.

Світлина: Ozge Elif Kizil / Anadolu Agency /

На тлі нового електорального циклу у Європі та виборів у США, настрої виборців важать значно більше, ніж повномасштабна війна в центрі Європи. Це не закиди на адресу партнерів, а об'єктивна реальність. І нам потрібно навчитись її сприймати з холодною головою, бо емоційні виступи від гарячого серця вже малоефективні на 19 місяці (повномасштабної) війни. Нам, очевидно, слід змінювати комунікаційну стратегію. Шукати нові доводи і аргументи. Спокійно, виважено, фактами, цифрами і конкретними прикладами пояснювати, чому і фермер з Огайо, і італійський пенсіонер мають бути зацікавлені у перемозі України.

«Обличчя російсько-української війни», 26.10.2023 р. Російські війська захопили Куп'янськ у Харківській області 27 лютого 2022 року. Місто має стратегічне значення: тут розташований великий залізничний вузол, яким російські окупанти активно користувалися. ЗСУ звільнили Куп'янськ під час контрнаступу у вересні 2022 року. Наразі російські війська знову наступають на цьому напрямку – і регулярно обстрілюють місто. До повномасштабної війни у Куп'янську жило близько 27 тисяч осіб, зараз у місті залишилося тільки 5 тисяч. Майже половина будівель міських та навчальних закладів, а також кожний п'ятий житловий будинок повністю зруйновані.

Світлина: Ed Ram / The Washington Post /

Водночас, альтернатива «постзахідному порядку» у вигляді багатополлярної системи, де центрами сили виступають Росія, Китай, КНДР, Іран, хамас, вагнер і іже з ними, має зробити наші доводи більш переконливими.

«Не відволікатись» від російської агресії в Україні на інші кризи від Малі до Ізраїлю стане легше, якщо усвідомити, що всі вони мають спільне коріння і спільну мету. І наша задача – постійно про це нагадувати партнерам і на Сході, і на Заході, і тим, хто ще не визначився між прагматизмом і цінностями.

Тому віримо у ЗСУ, донатимо на армію і тримаємо стрій – кожен/кожна на своєму місці.

Євгенія Габер,
Старша дослідниця *Atlantic Council*
і Центру досліджень сучасної Туреччини Карлтонського університету;
текст із сторінки у [ФБ](#)

АНТРОПОЛОГІЧНІ СЕКРЕТИ УКРАЇНЦІВ

19.10.2023 р.

Хочу поділитися влучним спостереженням Джорджа Вайгеля, давнього друга України, у якому дуже вдало схоплено антропологічний сенс того, що українці переживають сьогодні. Автор пригадує нам формулу Перікла, яку полководець виголосив в одній зі своїх промов, вшановуючи полеглих афінських воїнів.

Перікл проголосив, що секрет щастя – у свободі, а секрет свободи – у мужності. Але ми з вами, українці, як вважає Джордж Вайгель, відкрили ще один елемент цієї формули, продемонструвавши на весь світ, у чому ж секрет мужності. Секрет мужності – у вірі.

Вірі, яка говорить мені про те, що є щось більше, ніж моє життя; віри у те, що у нас є шляхетна спільна справа; віри у вірність, незламність і справедливість; віри у те, що ми прокладаємо дорогу в майбутнє нашим дітям; віри у власне покликання; віри у силу нашої армії, віри у молитву та віри у Бога.

Володимир Турчиновський, доктор філософії, декан факультету суспільних наук УКУ, директор Міжнародного інституту етики і проблем сучасності УКУ.

Антропологічна формула «щастя-свобода-мужність-віра» у концентрованій формі відображає духовну динаміку протистояння злу та відстоювання гідності кожного й усіх нас. Ця формула, я переконаний, стане також формулою перемоги. Вона мала би задати і динаміку повоєнної відбудови, розвитку та становлення справедливого миру включно із його безпековим аспектом.

Під час недавнього вересневого візиту до Києва Тімоті Снайдер, розмовляючи із журналістами, пропонує поєднати політичне, геополітичне та безпекове думання Заходу з увагою до моральної дійсності, яка розгортається в Україні та поза нею. Снайдер запитує нас, що означає для сучасного світового політичного естеблїшменту назвати агресію росії проти України геноцидом? Якщо маємо відвагу сказати, що це геноцид, то повинні також поставити собі запитання, як могло так статися, що це страхіття розгортається на наших очах та чи можна було цьому лихові запобігти?

Ми зараз добре розуміємо, що сплеск геноцидального зла, якому протистоїть Україна сьогодні, інкубувався, плекався та виношувався довгими роками та десятиліттями.

Корені сьогodнішньої війни тягнуться ще з часів II Світової. Людиноненависницька ідеологія комунізму та радянська система не просто уникли трибуналу, а блискучим вивертом логіки зла поглимулися над нюрнберзькою справедливістю, перетворивши її на ключовий міф і сакральний наратив радянського тоталітаризму. Наратив, який легітимізував продовження протистояння із Заходом у форматі «холодної війни».

Перемога Заходу в «холодній війні» та розпад Союзу з погляду сьогodнішнього дня не принесли сталого миру. Прикинувшись «кінцем історії», ця перемога принесла лише тимчасове перемир'я і тим самим подарувала імперії час, щоб підготуватися до чергової хвилі експансії.

Розпад Союзу, проголошений відомо ким найбільшою геополітичною катастрофою XX століття, підкинув свіжих дровець до наративу про героїчних визволителів і рятівників від фашизму. Почалася підготовка.

Спершу потрібно було виплекати культуру війни, ненависті та геноцидальності. Часу не було аж так багато. Слід було встигнути замість комуністичної ідеології прищепити ідеологію «рускава міра».

Щоб гинути самим і вбивати інших, потрібно було мати квазірелігійну місію, яка б своєю вселенською амбіцією одночасно благословляла, виправдовувала та звільняла від відповідальності своїх адептів.

«Рускій мір» або «*руській lebensraum*» комфортно зайшов у культурні форми, наративи та носії яких виплекані й випробувані десятиліттями тоталітаризму, настоящего на комуністичній ідеології. Геноцидальна свідомість почала відроджуватися культурою смерті в росії. [...]

Володимир Турчиновський, «Збруч»;
повністю з матеріалом можна ознайомитися за [посиланням](#)

Продовження, на жаль, буде...

Автор: Александер Малаховський

**«ГОСПОДИ,
ЯКЩО ТИ Є,
ДАЙ МЕНІ МИРОСЛАВА»**

Частина 4

Мирослав уперше обійняв Любу біля автобуса на прощання, коли вона верталася до Києва 26 квітня 1986 року. А в цей час під Києвом вибухнув Чорнобиль. Їй довелося разом з іншими працівниками кілька разів виїжджати в різні райони Києва і брандспойтами змивати стронцій зі стін будинків і дерев. З Мирославом вона далі листувалася. Весь час думала про нього. Усвідомила, що хотіла б бути з ним і в горі, і в радощах. Та була стримана в листах. Мирославу про це навіть не натякнула. Писала хіба про «радіофікований» Київ, про друзів.

«Я ще не була віруючою тоді, але просила в Бога: "Господи, якщо Ти є, дай мені Мирослава". Це, звичайно, було нахабством – звертатись до Бога, висловлюючи при цьому сумнів у Його існуванні. Але Господь прихильно мене вислухав і погодився.

У жовтні Мирослав отримав відпустку. Бувало, що нашим в'язням давали на засланні відпустку. Перед тим морочили йому голову, відкладали її кілька разів. Тоді ми з Олею Гейко приїхали на день до Дрогобича побачитися з ним. Коли він повертався назад на заслання, ми, кияни, зустріли його з поїзда і поїхали до летовища "Жуляни", звідки він мав далі летіти. У скверику біля цього летовища Мирослав попросив мене стати його дружиною. Говорив, що хотів би розділити свою долю з моєю, хоч боїться зіпсувати мені життя. Я сказала, що радо приїду до нього».

Весільне фото. Свідки: Оля Гейко і Зорян Попадюк

Написала мамі, що виходить заміж за «особливо небезпечного злочинця»

У кінці грудня Любов зібралася до Мирослава, щоб бути з ним останні два роки його заслання. Написала мамі, що виходить заміж за «особливо небезпечного державного злочинця», але за чудову і цікаву людину. Мама відповіла дочці: «Любочко, я тобі довіряю. Якщо ти його вибрала, то будьте щасливі».

«Взяла постіль, одяг, продуктів набрала. Наступного дня ми скликали казахів на весілля. Мирослав хотів, щоби казахи прийняли мене як його дружину. Познайомив мене із сусідами. Вони поприносили подушки. Ми спиралися на ті подушки, сидячи на повстяній підлозі, і так їли... Підлога була застелена

скатертиною. На неї понаставляли закуски, які я привезла, і ще сусіди помогли приготувати. Посходилися старші казахи-аксакали. Спершу я не знала, як з ними поводитися, що говорити. Почалося наше весілля. Мене визнали дружиною Мирослава. Казахи прийняли мене. Потім, коли приїхала мама Мирослава, вони казали їй: "Она даже чай по-казахски розливала"».

Любов Маринович не боялася їхати на заслання і не сумнівалась у своєму рішенні.

«Це ніякий не героїзм. Це просто щастя бути з коханою людиною, розмовляти з ним, допомагати йому...

Наше перебування в Саралжині не зрівняти, наприклад, із перебуванням на засланні Василя Стуса, який був у нестерпних умовах на Магадані. В робітничому гуртожитку селища Матросово він жив разом з колишніми кримінальниками, п'яними, агресивними. Він, такого високого рівня поет, знавець різних мов, мусив терпіти таке тупе бидло поруч із собою. Це були муки».

Життя тривало. Мирослав ходив на роботу. Любов вранці і ввечері розпалювала маленьку грубку, бо надворі була дуже холодна морозна зима. Ходила до магазину по продукти, на пошту, щоб відправляти листи Мирослава. У сільській пекарні брала хліб.

Найщасливіший період – перебування на засланні

Перебування у засланні було одним із найприємніших спогадів спільного життя Любові і Мирослава Мариновичів.

«Ми там поєдналися. День, коли я приїхала до нього, – це найщасливіший день мого життя. Ми ходили в гості до молодих казахів, співали казахських пісень. Казахи грали на двострунному музичному інструменті. Подарували нам його, він досі ще є в нас. Мирослав грав на акордеоні. Вони називали нас по-казахськи: Мирослава – *Жасасинбек*, що означає "славний богатир", а мене – *Махаббад*, що означає "любов"».

Шанування звичаїв казахів і гідна поведінка з місцевими дали відповідний ефект. Мирослава і Любов Мариновичів на чужині полюбили.

«Недалеко там жили чеченці. Вони будували корівники й інші господарські будівлі для радгоспу. Подружилися з Мирославом. Приїжджали до нього. Пригадую, як Адам і Алхазур своїм авто завезли нас у степ. Там я назбирала багато диких тюльпанів. Я бачила Казахстан дуже гарним... Коли ми повертались в Україну, майже пів села нас проводжало».

Вінчання. 1987 рік

Чи вміє ваша невістка говорити українською мовою?

Після перебування в Казахстані Мирослав і Любов поїхали до Дрогобича. Мирослав хотів бути біля своєї матері й сестри. А Любов хотіла бути поруч з Мирославом будь-де.

«Коли ми їхали до Дрогобича, то я переживала, бо не знала, як мене, східнячку, там приймуть. Спершу мені було важко зрозуміти мову старших галичан. Дуже багато в ній польських, німецьких слів, наголоси інші. Маму Мирослава питали: "Чи вміє ваша невістка говорити українською мовою?". Мама відповідала: "Вона говорить українською краще за вас".

Побувши трохи, я дуже почала поважати галичан за те, що вони, переживши багато різних влад, все-таки трималися своєї любові до України. Галичани, які не згинають свої голови перед окупантом, нагадували мені гостроверхі карпатські смереки. А східняки з їхньою лагідною доброзичливою натурою схожі на круглі соняхи, які слухняно повертають голівки слідом за рухом сонця». (далі буде)

Авторка: Наталія Лазука;
свідчення для архіву записала: Марія Ясінська;
джерело: zaxid.net

Це документально-просвітницький проект ГО «Пост Беллум – Україна», який висвітлює феномен українського громадянського суспільства через реальні історії українців та українок.

«ЛЮБОМИР ГУЗАР. СПОГАДИ» (фрагмент)

17.10.2023 р.

Пригадую, то вже було на переломі 1970–1980-х років: у розмові Блаженнішого з тодішнім Папою Іваном Павлом II зайшла мова за єпископів, і Папа поставив питання: «Чи є в Україні єпископи?». Блаженніший відповів, що так. А Папа: «Якщо є єпископи, ну, то Богу дякувати, є надія, що Церква перетриває». Існування єпископів було дуже важне для Церкви навіть у тих обставинах підпілля. І тоді Блаженніший таку розв'язку видумав: щоби на поселеннях поза Україною, поза Радянським Союзом мати єпископів, які могли би на випадок такого винищення всіх єпископів в Україні поїхати туди й відновити єпископат.

Мені записався дуже в пам'яті поворот з України владика Івана Прашка, який пізніше був єпископом у Австралії.

Він поїхав до Радянського Союзу як представник якогось інституту, так що міг працювати в архіві у Львові, йому дали можливість, тому що він науковець. Хоча він священник і навіть не ховався з тим. Пізніше приїхав до Риму і Блаженнішому, та й нам, оповідав про те, що бачив, кого зустрів, що чув і так далі.

Сестри з Югославії, монахині-василіянки, бо то вже часи Тіта, могли відвідувати Радянський Союз, а з другої сторони – могли також приїздити на Захід. І вони також із різними людьми говорили, контактували, збирали інформацію і привозили різного роду вістки. Ті, що жили в Польщі, могли приїздити в Україну. Їздив, скажімо, покійний владика Івано-Франківський – Мудрий, як турист. Пригадую, [одна жінка] приїхала [в Україну] і в архіві знайшла свої листи, що вона колись писала до Митрополита з Америки.

Моя племінниця їздила, Марійка, то десь було в 1970-х роках, вона там по дорозі ще й собі напирала чоловіка з Канади. Отець Зазуля в Торонто організував молодечу таку прогульку. Мій племінник Роман також приїздив із якоюсь групою. [В Америці] все говорилося про солом'яну хату, солом'яний дах, і се, і те, і тамто, а він був у Львові, приїхав та й каже: «Ні, та там цілком нормально, так, як на Заході, будинки є, і автобус є». Одним словом, привіз вражіння, що все ж таки то не є якесь далеке забуте село, що трохи інакше.

Любомир Гузар
за молитвою
(образ Спас
Нерукотворний
раніше був
власністю отця
Луки Демчука),
– 1954

університету, щоби виховувати на відповідному інтелектуальному рівні майбутніх священників. Хто мали бути студенти? Найкращі студенти з цілої Америки. Але ми мали свого роду шастя: нас приймали, і ми мали нагоду зустрічатися і зі студентами, і з професорами на дуже поважному рівні. І то до 1958 року.

Там були два професори, які на мене зробили дуже сильний вплив, для яких я маю особливу пошану. Одного, на жаль, уже й прізвища не пригадую, один – то був отець Юджин Берк³⁴, учив нас богослов'я. Абсолютно високої класи професори.

³⁴ Юджин Берк (англ. Eugene Burke) (1911–1984) – організатор і президент Католицького теологічного товариства США.

Був також цікавий наш отець Мелетій Войнар³⁵, що вчив канонічного права. То редуемпторист, учив морально, він один із найбільш авторитетних моралістів у Америці. Його прислухувалися. Дуже-дуже мав гарний усміх, пригадую, такий дуже людяний.

[Серед нас, студентів] був один такий дуже підприємливий, старший за нас на кілька років. Він нас організував у групу. І ми відвідували амбасади. Гопосилися: «Ми, група студентів Католицького університету...» – і всі амбасади дуже радо [запрошували]. Коли ми приходили, вони, звичайно, дуже гарно приймали, говорили про свої країни. Також сам університет мав різні дуже цікаві програми: театральні, відчити, широкий діапазон культурних занять, чого в Стемфорді дуже мало було.

Пізніше, коли я вже був префектом у Стемфорді, нас було кілька таких, може, більш прогресивних (не агресивних), і ми організували групу студентів, щоб поїхати до Нью-Йорка на якусь оперу, на п'єсу, до театру чи до музею. Одним словом, ми вже старалися дати нашим студентам, нашим учням можливість пізнати різні культурні діяння в Нью-Йорку. Ми почали ту програму поглиблення культурного життя. Коли я ще був студентом, такого практично не було.

Католицький університет у Вашингтоні мав дуже живу студентську громаду. Вони були гарно організовані, і як появлялася в місті якась цікава особистість, то вони запрошували, і університет то радо підтримував. Тоді ми йшли на відчит, на зустріч із різними дуже цікавими людьми.

Наприклад, філософ Жильсон³⁶, був той Франк Шид³⁷, дуже знаний церковний діяч. Єпископ-місіонер з Африки Ковальський³⁸ нам оповідав, як то виглядає місієйне життя. І було багато інших, я вже навіть не пригадую. Це були дуже цікаві зустрічі.

У 1958 році в вітну неділю, 30 березня, пополудні в Стемфорді владика Амвросій Сенішин³⁹ мене святив. Була літургія і свячення. Я тоді був ще студентом, прийшов на це [свячення] в неділю з Вашингтона. Батьки мої були присутні, моя сестра, з нею приїхала і племінниця Марія. Та й була літургія о четвертій годині в парохіяльній церкві, недалеко від семінарії. У понеділок я повернувся до Нью-Йорка, а у вівторок до Вашингтона, щоби докінчувати студії, там ще два-три місяці лишилися.

³⁵ Мелетій Войнар (1911, с. Босько, Польща – 1988, м. Глен Коув, США) – священник УГКЦ, василієць, церковний історик, знавець церковного права.

³⁶ Етьєн Жильсон (фр. Étienne Gilson) (1884, м. Париж, Франція – 1978, м. Осер, Франція) – французький релігійний філософ.

³⁷ Френсіс Джозеф Шид (англ. Francis Joseph Sheed) (1897, м. Сідней, Австралія – 1982, м. Джерсі-Сіті, США) – австралійський юрист, католицький письменник, видавець.

³⁸ Івоєрніо, Казимир Ремберт Ковальський (англ. Casimir Rembert Kowalski) (1884, містечко Карловет, США – 1970, м. Цинциннаті, США) – американський релігійний католицький діяч, місіонер, єпископ.

³⁹ Амвросій Андрій Сенішин (1903, м. Старий Самбір Самбірського р-ну Львівської обл. – 1976, м. Філадельфія, США) – церковний діяч, василієць, митрополит Філадельфійський УГКЦ (1961–1976).

Ми мали такого отця Никодима, який був монах іще в 1930-х роках, але був, як то в медицині називається, гном. Карлик має велике черево, має голову велику, маленьке тіло, а гном є пропорційно досконалий, тільки що він такий невеличкий ростом. Біда була. Він був у Польщі, просили з України: «Нехай отець Никодим не приїжджає». Чому? Бо за ним було дуже легко слідкувати. А КГБ, як хтось приїздив, то вони слідкували, кого він відвідує. І той отець, який хотів якнайбільше своїх колишніх колег і співбратів відвідати, занадто вирізнявся, і то було небезпечно для них.

Одним словом, Блаженніший навіть дуже цікавився, цілком природно, бо це була його Церква, його відповідальність, його єпархія, його митрополія, і він був дуже свідомий того, що історія розвивається хвилями. Приходять хвилі загострення відношення влади тодішньої, того КГБ, тих спецслужб, партії до Церкви узагалі, а до нашої Церкви особливо. А пізніше приходили такі моменти, можна б їх називати «моменти відлиги», коли трошки було легше, можна було більше зробити.

Із другої сторони, він також був дуже свідомий, що КГБ, ті спецслужби знали, хто є єпископи, хто є священники, бо це не годен скрити цілковито. Вони не просто були священниками чи єпископами, вони там [в СРСР] були і працювали, служили. Тому скорше чи пізніше КГБ знало, хто то є. І прийшов такий момент, то була друга частина 1970-х років, коли Блаженніший дуже переживав. Блаженніший боявся чого? Що КГБ в якийсь один момент може усунути всіх єпископів, яких вони знали, яких чомусь у якийсь спосіб толерували. Але міг прийти момент цілковитого усунення. І це був би поважний удар для нашої Церкви.

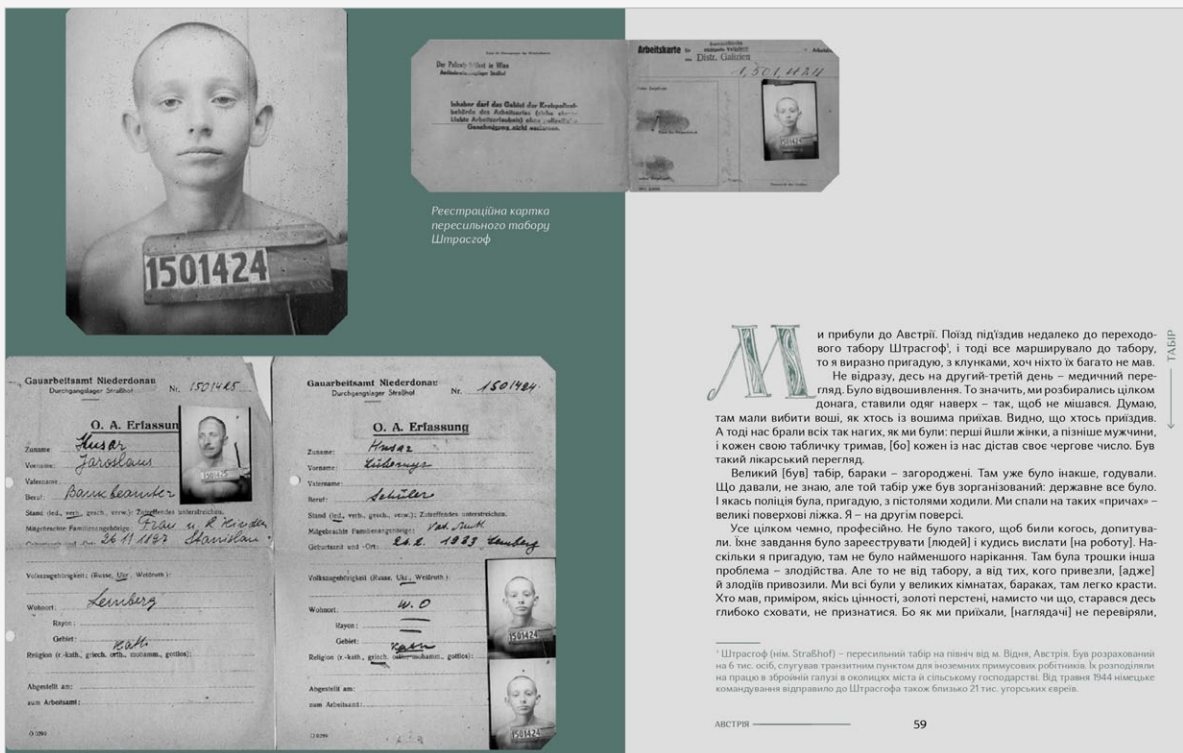
Пригадую, це було в грудні 1976 року, коли Блаженніший давав схиму сьогоднішньому владиці, тоді ще отцеві Глібові Лончині. До полудня відбулося

надання схими, пізніше був обід, і після обіду Блаженніший закликав кількох нас до себе, до тої кімнати, де він у нас [жив], бо це відбувалося в нашому монастирі Святого Теодора. Закликав, представив ситуацію і запропонував тим, кого покликав, стати єпископами з тою ціллю, [щоб] бути такими запасовими єпископами – на всякий випадок. Просив нас, щоби ми подумали й за кілька днів дали відповідь.

І за тих кілька днів справді отець Степан Чміль, салезіянин, отець Іван Хома, який довгі роки був секретарем Блаженнішого, і я сказали, що так, ми згодні прийняти це.

То було дуже несподівано. Я не реагую дуже драстично, але був дуже здивований. Але нема ради. Така моя вдача: як треба – ну, то треба. Пригадую, ми говорили трошки з владикою пізнішим, отцем Чмілем, а він сказав: «Ну, якщо Блаженніший таке пропонує, як можна не прийняти?». Таке було його наставлення.

Я в цій справі не мав таких особливих розмов із отцем Хомою, але знаю, що він прийняв [пропозицію] також: був дуже відданий Блаженнішому. Не те, що він цього шукав, але [якщо] треба – був готовий. І я. Я собі тоді сказав: «Якщо ти, чоловіче, став монахом, а послух є дуже важлива частина монашого життя, значить обіцяв бути послухний. Як ти сказав "А", то треба сказати і "Б"». Ну, і я також пішов до Блаженнішого й сказав: «Я згідний». Блаженніший тоді подякував нам, що ми готові. І [додав]: «Ну, будем шукати нагоди, коли це можна зробити».

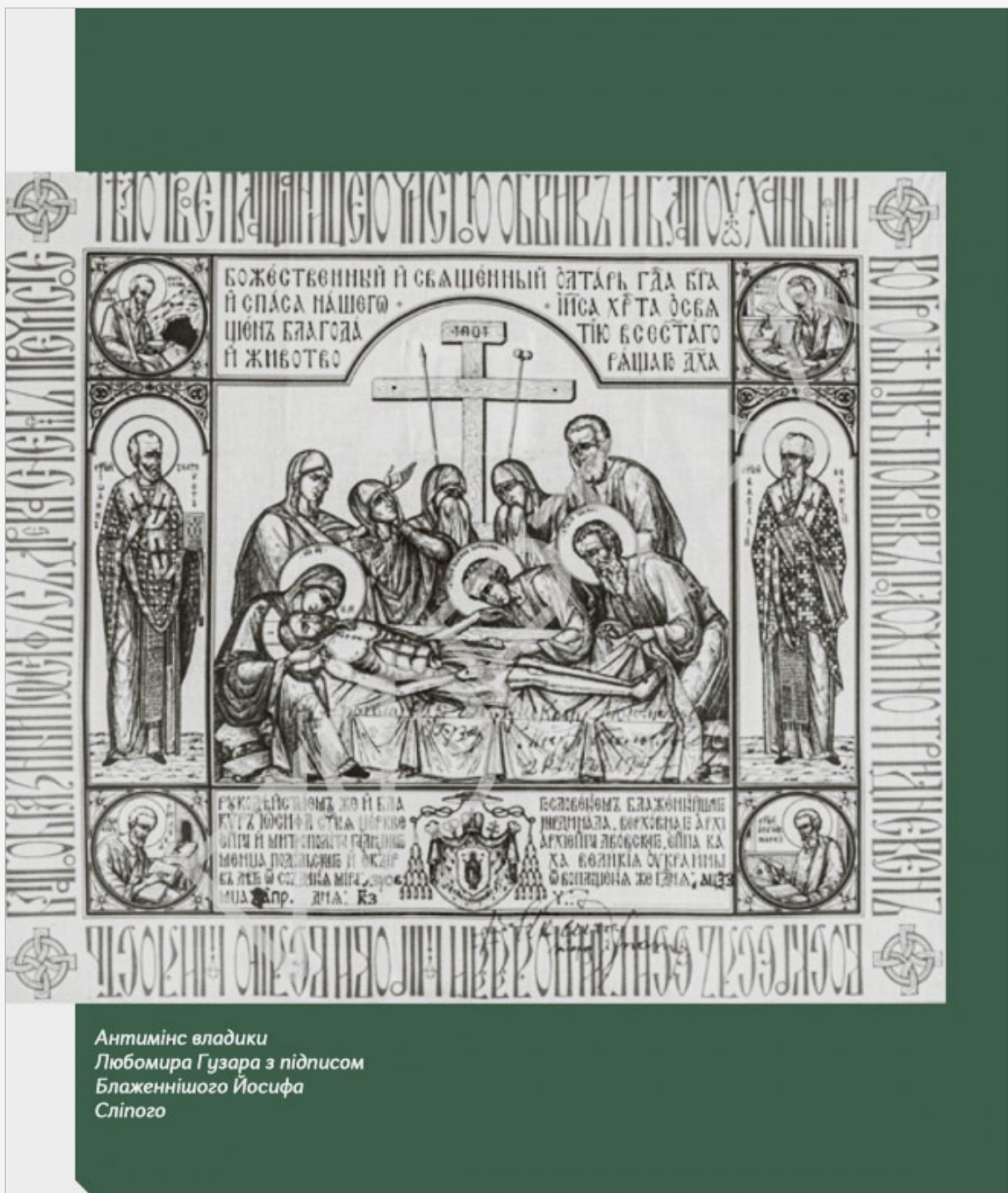
Ми прибули до Австрії. Поїзд під'їздив недалеко до переходового табору Штраасгоф¹, і тоді все марширувало до табору, то я виразно пригадую, з кланками, хоч ніхто їх багато не мав. Не відразу, десь на другий-третій день – медичний перегляд. Було відвошивлення. То значить, ми розбирались цілком донуда, ставили одні наверх – так, щоб не мішався. Думаю, там мали вибитися всі, як хтось із вошіма приїхав. Видно, що хтось приїждив. А тоді нас брали всіх так нагих, як ми були: перші йшли жінки, а пізніше чоловіки, і кожен свою табличку тримав, [бо] кожен із нас дістає своє чергове число. Був такий лікарський перегляд. Великий [був] табір, бараки – загороджені. Там уже було інакше, годували. Що давали, не знаю, але той табір уже був зорганізований: державне все було. І якась поліція була, пригадую, з пістольми ходили. Ми спали на таких «причах» – великі поперозні ліжка. Я – на другим поверсі. Усе цілком чменно, професійно. Не було такого, щоб били когось, допитували. Їне завдання було зареєструвати [людей] і кудись вислати [на роботу]. Наскільки я пригадую, там не було найменшого нарікання. Там була трошки інша проблема – злодійства. Але то не від табору, а від тих, кого привезли, [адже] й злодіїв привозили. Ми всі були у великих кімнатах, бараках, там легко красти. Хто мав, приміром, якісь цінності, золоті перстені, намисто чи що, старався десь глибоко сховати, не признатися. Бо як ми приїхали, [наглядачі] не перевіряли,

¹ Штраасгоф (нім. Straßhof) – пересильний табір на північ від м. Відня, Австрія. Був розрахований на 6 тис. осіб, слугував транзитним пунктом для німецьких примусових робітників. Їх розподіляли на працю в збройній галузі в околицях міста й сільському господарстві. Від травня 1944 німецьке командування відправило до Штраасгофа також близько 21 тис. угорських євреїв.

То було 2 квітня 1977 року. Блаженніший поручив мені приготувати все, що треба, в монастирі Студіоні. Це приготування було без риз. Що я зробив? Я всіх монахів кудись порозсилав, кожному видумав якісь завдання: поїхати до міста, щось зробити. Тим більше, що якраз у той час у монастирі нас було дуже мало.

Блаженніший приїхав і висвятив нас трьох на єпископів. Рано я їх привіз, ми то скінчили, і я ще перед обідом їх завіз додому: владика Степана Чміля, владика Івана Хому – і сам повернувся тоді до монастиря. Там ми з Блаженнішим мали обід, і Блаженніший також десь пополудні вже повернувся додому.

Документ був написаний на папері. Я, на жаль, його не маю: він десь в архівах, думаю. Я його ніколи не шукав, але маю інший доказ. Над столом, за яким ми працюємо, висить антимінс. То буде цікаве, може, для історії. Антимінс – хустка, яку єпископ звичайно дає свяченому священникові. Там написано рукою [Патріарха Сліпого]: «Дорогому в Христі Любомиру», і дата: «1977 рік».

Тут є елемент, який пізніше мав дуже поважні наслідки. У католицькій Церкві, звичайно, той, хто призначений чи пропонований на єпископа, має потвердження Папи, Святішого Отця. Блаженніший не старався про таке потвердження. Не тому, що не мав пошани для Папи, чи хотів [продемонструвати] непослушність, чи щось, але тому, що хотів це зберегти в тайні.

Казав: *«Ватикан – це бюрократія, і, знаєте, в бюрократії мало що можна втримати в тайні»*. А Блаженнішому залежало на тому, щоби цей факт, що він має таких запасових єпископів, зберегти в тайні. Блаженніший просив, щоби ми не трубили про це. Чому? Бо інакше ми би не могли поїхати до Радянського Союзу.

Він уявляв то собі так. [При потребі ми мали] приїхати, когось висвятити й повернутися. Ми не мали ніякого завдання залишатися в Україні. Боже милий, воно ще було так теоретичним, що навіть страху не було, коли ся застрашитись. Що розходилося? Ми мали би це робити, коли би всіх єпископів знищили. А ніхто тих усіх єпископів не нищив. Ми довідувалися, що святять нових єпископів. Тут святять, в Україні. А потім прийшла «перестройка», то вже не було потреби.

Страшного ризику не було. Тим більше, на думку нас трьох, ми робили [так] не тому, що шукали єпископства чи хотіли ошукати Апостольську столицю, Папу. Ми були в нашій совісті сумлінні, спокійні. [Вважали:] може, воно не згідно з правилами, але цього треба в данім моменті. Я особисто, але також і ті другі, оскільки я знаю, не відчували якогось під цим оглядом страху чи сумніву. Ми були переконані, усі три, що робимо те, що треба в данім моменті робити.

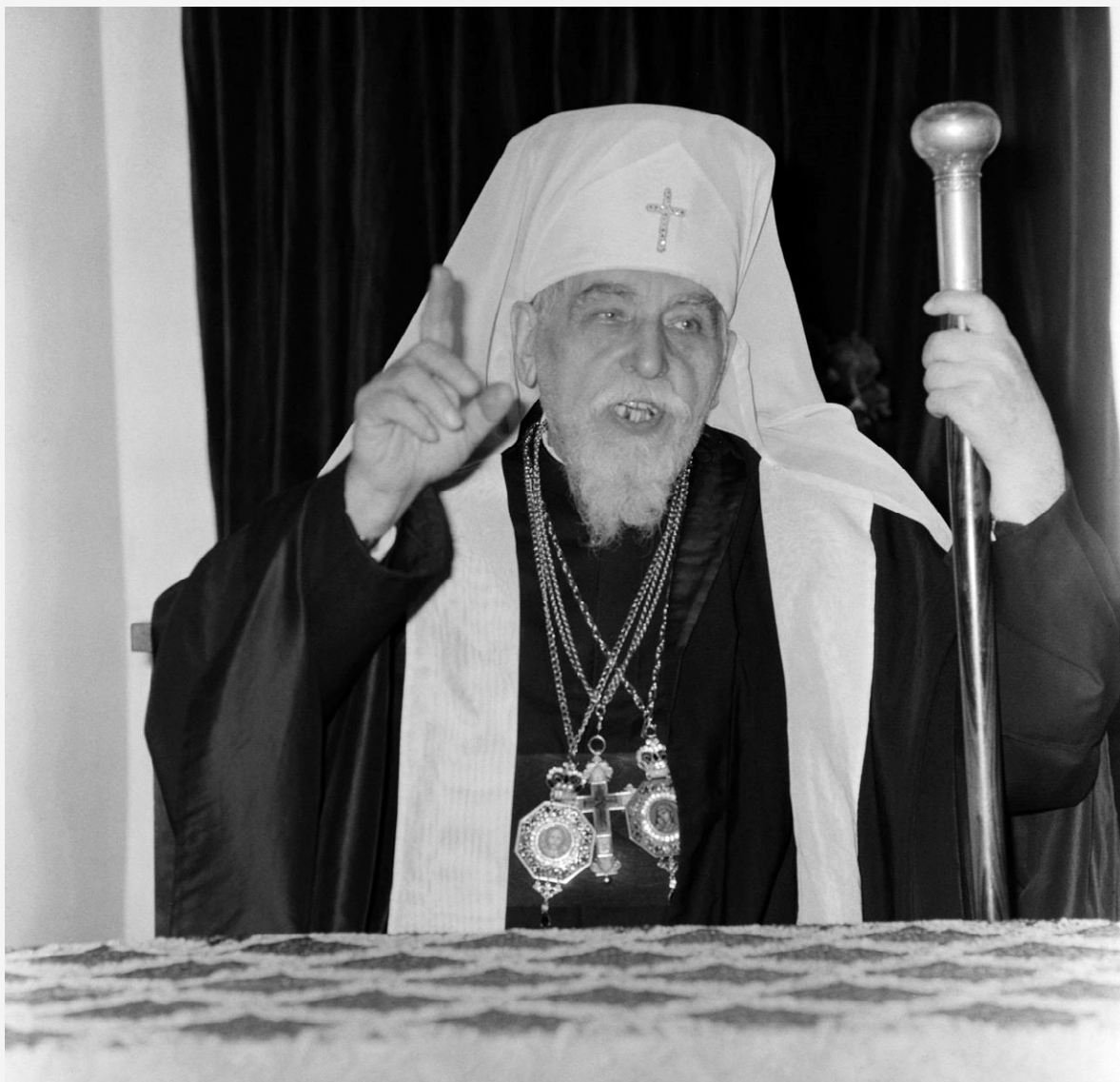
Йосиф Сліпий – то була людина, свідомо свого завдання і своєї позиції. Задля вірних, для Церкви [він] стільки років терпів, так що напевне не робив цього, щоби Папі показати, що ось я можу то робити. Абсолютно в нього такого бажання не було, навіть тіні. Що йому пізніше приписували – то злі люди хотіли прямо йому зробити прикрість.

ОТЕЦЬ-МИТРАТ ІВАН МУЗИЧКА

Я був учасником того всього і єдиним свідком.

Думки про наслідника Блаженнішого вже кружляли, коли кінчалися 1970-ті роки. Усі бачили, що він уже старий і робиться немічний, і не чує добре. І з усіх-усюдів: *«Блаженніший, треба подумати про наслідника»*. Блаженніший удавав, що не чує того. Але думав і кандидатів найшов. Не одного наслідника – аж чотирьох. Так, я був четвертий. Але я відмовився: вважав, що не мав покликання на єпископа.

Він пару місяців іще шукав когось на моє місце, і все мені докоряв: *«Були би-сьте золотий митрат, а так тільки срібний»*. Я від нього твердого слова ніколи не почув, а він був чоловік твердих слів. Він був типовий галичанин ХІХ століття.

Я Блаженнішого Сліпого ніколи ані перед тим, ані після того не бачив із таким гумором, із тріумфальною поведінкою, як тоді – відразу після тих свячень на Студіоні. Він покликався, що поступив так, як Митрополит Андрей. Митрополит Андрей, поки сконтактувався в 1939 році з Римом, то не було коли чекати, і він у грудню висвятив Сліпого й інших. То був поспіх, але так мусило бути. Блаженніший Йосиф вірив, що неволі прийде кінець, був того певний. І все, що він робив, мало два мотиви.

Перший: бо так казав, так робив, так поступав Митрополит Андрей. **А другий:** треба готуватися до зустрічі з вільною Україною. Вірив, що Україна буде вільна. Чим ближче він зближався до своєї кончини, він неначе сумував, бо виглядало, що його пророчі мрії не здійсняться, він тої свободи не дочекається. Шість років ще бракувало – і був би дочекався.

Мушу щиро сказати: десь щось мусив Блаженніший про такий план [висвячення нових єпископів] говорити. Не знаю, з ким докладно. У кожному разі, між людьми – народом і духовенством – почали ходити всякого роду здогади:

«Ану ж, чи Блаженніший когось не висвятив для України?». Але Блаженніший цього не заперечував і не потверджував, і воно трохи говорилось, але не було жадної основної відповіді. І люди, як то буває, перестають цікавитися...

Що сталося? Сам Блаженніший таку річ зробив. То був 1978 рік. Отець Чміль захворів, дуже поважно захворів і помер. І були похорони.

Отець Степан Чміль був священником в Аргентині, а [пізніший] Папа Франциск – [його] питомцем. Він із ним спілкувався, служив йому, коли треба, до літургії. Знав його.

Отець Степан був справжній священник, взірцевий, дуже шанований. Тепер роблять заходи, щоб його навіть представити на беатифікацію, що було би цілковито оправдане. Я ніколи від нікого не чув злого слова про отця Чміля. Завжди – з великою пошаною до його особи. Дуже-дуже природний, спокійний, він також був сповідником деякий час у нас у монастирі, приїздив раз на тиждень і сповідав нас, монахів.

Був ректором малої семінарії, а пізніше залишився духовником. Владика Андрій Сапеляк, що є тепер недалеко Дніпропетровська, став його наступником як ректор малої семінарії. Одним словом, це була надзвичайна постать, той отець Степан.

Я, між іншим, на тих похоронах не був присутній. Але там були інші, бо отець Чміль був дуже шанований, популярний. І Блаженніший, поминаючи покійного, почав уживати [слово] «архієрей». А люди, які щось трошки знають, відразу догадалися, у чім справа.

Ну, і, розуміється, це пішло також до Ватикану, і там [здійнявся] великий скандал, що Блаженніший таку річ зробив.

Я не знаю докладно тих ватиканських внутрішніх справ. Розуміється, Блаженнішому робили різні закиди, що він виступає проти Папи, що на власну руку хоче робити певні речі, що нехтує церковного закону й так далі. Наскільки я знаю, Блаженніший про цю справу з Папою говорив, це були ще часи, коли Папою був Павло VI. Пізніше вже, як Іван Павло II став Папою, Блаженніший пояснив йому це.

У Церкві такі речі стаються, що свячення таємні, без належної процедури, це не є [щось] нечуване, немовби такого чогось не було. Думаю, що Папа Іван Павло був також цього дуже свідомий, бо жив, заки став Папою, в польських комуністичних обставинах. І були такі розмови, що, може, навіть дехто з єпископів у Польщі був так свячений потихоньку. Моменти в історії є зафіксовані, коли таке відбувалось. Так що то не було щось нечуване – так, як дехто з того хотів робити страшну справу, очорнювати Йосифа Сліпого, що він непослушний Папі.

Одним словом, хотіли то використати проти Сліпого, йому докоряти, його понизити. Але Папи – ані Павло, ані Іван Павло II – цього не робили.

На жаль, воно стало все ж таки голосною справою. І щоби не заохочувати когось щось подібного робити, когось, хто не мав би, може, таких потреб і обставин, Папа вважав, що краще не надавати цьому додаткового опракування. Одним словом, Папа вибрав шлях: краще промовчати. Офіційно. Рим формально не визнавав

Майбутній предстоятель УГКЦ Любомир Гузар (справа, в окулярах) у соборі св. Петра у Римі, 1970-ті

аж до 1995 року, не було жадного акту зі сторони Ватикану, Папи, який би був за чи проти. Прямо була мовчанка. Але Папа не міг цілком заперечити. Він не міг сказати «ні».

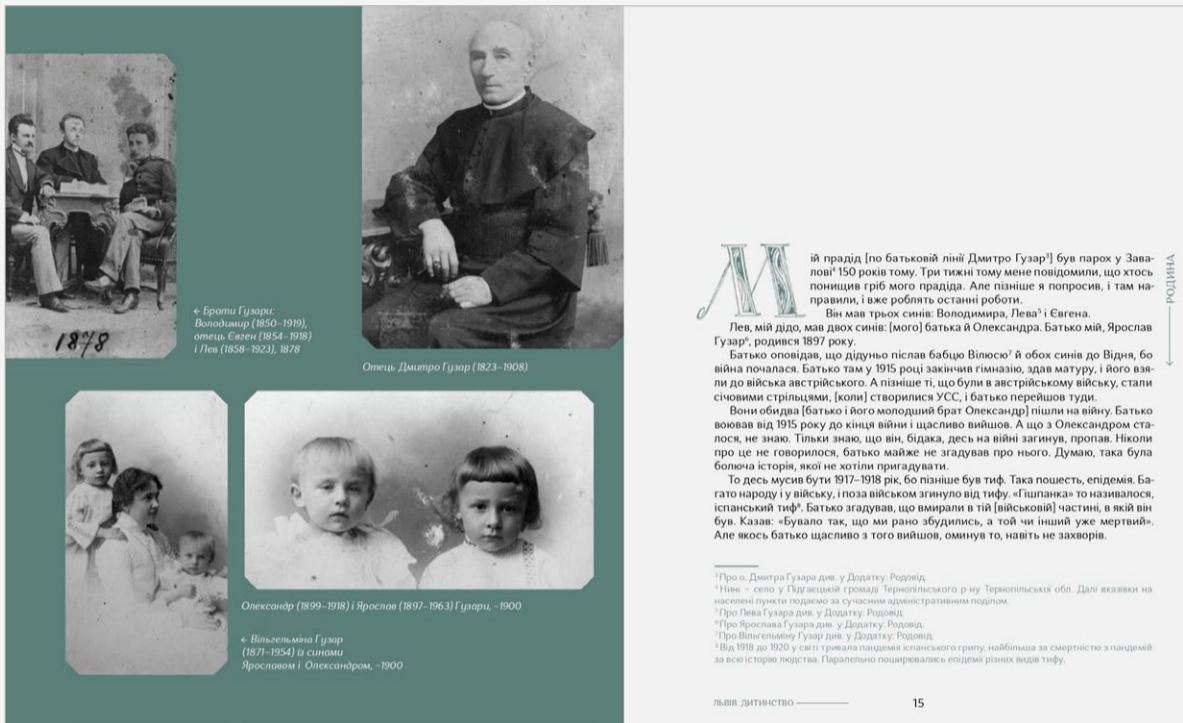
Папа тоді що зробив? Він дав перевірити експертам, чи свячення в такій формі є легальні, дійсні, чи справді це хіротонія, чи ми є справді єпископами. І секретарі, конгрегація для Церкви, для справ віри (здається, що тоді вже головою тої конгрегації був Йозеф Ратцінгер, пізніший Папа Бенедикт XVI), сказали: *«Так. Хоча це є не згідно із законами, але вони є дійсні»*.

Я тих термінів, на жаль, канонічних не пригадую, але є така різниця, що щось може бути неправильно зроблене, але воно є дійсне. Один мирянин, який Папу знав особисто, говорив у тій справі: *«Папа не був тим захоплений, він вважав, що можна було інакше це розв'язати. Але не заперечував»*.

Бо була проблема. Чи хоче наш єпископат прийняти нас до своєї спільноти? Кілька разів був такий запит. Я чув, я не був присутній, уже Блаженніший Йосиф помер, Блаженнішим став Мирослав Іван Любачівський, і синодом було

поставлене це питання: «Як [думають] владики?». Владики кожний раз казали, що краще не включати нас офіційно [в число єпископів], щоби то лишалося [як є]. А через те, що ми не робили найменшого заходу – дехто сміявся з нас, дехто докучав нам за те, дехто, може, подивляв, але справи далі йшли.

Мені навіть пізніше дехто закидав, чому я то так приймаю, скажім, спокійно, чому я не старався, щоби [мене визнали єпископом]. Бо були люди, які хотіли спровокувати і зверталися до мене як до єпископа. Були такі дуже, я би сказав, завзяті патріархальники, які конче хотіли із цього зробити велику справу. А я трактував це досить інакше – завжди заперечував. Кажу: «Не робіть того, на це нема підстави».

Мій прадід [по батьковій лінії Дмитро Гузар¹] був парох у Завалові 150 років тому. Три тижні тому мене повідомили, що хтось понищив гріб мого прадіда. Але пізніше я попросив, і там направили, і вже роблять останні роботи.

Він мав трьох синів: Володимира, Лева² і Єгена.

Лев, мій дід, мав двох синів: [мого] батька й Олександра. Батько мій, Ярослав Гузар³, народився 1897 року.

Батько оповідав, що дідурно післав бабцю Вілюсу⁴ й обох синів до Відня, бо війна почалася. Батько там у 1915 році закінчив гімназію, здав матуру, і його взяли до війська австрійського. А пізніше ті, що були в австрійському війську, стали січовими стрільцями, [коли] створилися УСС, і батько перейшов туди.

Вони обидва [батько і його молодший брат Олександр] пішли на війну. Батько воював від 1915 року до кінця війни і щасливо вийшов. А що з Олександром сталося, не знаю. Тільки знаю, що він, бідка, десь на війні загинув, пропав. Ніколи про це не говорився, батько майже не згадував про нього. Думаю, така була болюча історія, якої не хотіли пригадувати.

То десь мусив бути 1917–1918 рік, бо пізніше був тиф. Така пошесть, епідемія. Багато народу і у війську, і поза військом згинуло від тифу. «Гішпанка» то називалося, іспанський тиф⁵. Батько згадував, що вмيرали в тій [військовій] частині, в якій він був. Казав: «Бувало так, що ми рано збудилися, а той чи інший уже мертвий». Але жось батько щасливо з того вийшов, оминув то, навіть не захворів.

¹Про Дмитра Гузара див. у Додатку: Розповідь.

²Нині – село у Пугачівській громаді Тернопільського р-ну Тернопільського обл. Далі вказавки на населені пункти подано за сучасним адміністративним поділом.

³Про Лева Гузара див. у Додатку: Розповідь.

⁴Про Вілюсу Гузару див. у Додатку: Розповідь.

⁵Про Вілюсетиму Гузар див. у Додатку: Розповідь.

⁶Від 1918 до 1920 у світі тривала пандемія іспанського грипу, найбільша за смертністю з пандемій за всю історію людства. Паралельно поширювались епідемії різних видів тифу.

Ми, отець Хома і я, 17 років, аж до 1995 року, абсолютно нічого не робили, що мало би характер єпископський. І коли навіть уже Україна стала свobodною – 1989, 1990, 1991 роки, – ми не мали найменшої претензії приїздити в Україну й тут робити порядки чи щось. Абсолютно. Доки не прийшло дуже виразне рішення Івана Павла II.

У 1995 році справи обернулися в такий спосіб, що Папа вважав: є час і потреба, щоби нас двох включити офіційно в список єпископів. Папа через кардинала Сільвестріні сказав, майже приказав Синодові, щоби нас обох формально причислити до Синоду єпископів і щоби Синод нам надав якесь завдання. І так воно сталося, то було в грудні 1995 року, що Синод нас [визнав].

Леся Харченко, укладачка книжки; джерело: istpravda.com.ua

Книжка спогадів Любомира Гузара укладена на основі розмов, записаних на його прохання в 2014–2016 роках. Це пряма мова самого Патріарха, його особисте звернення до читачів. У тексті зафіксовано історію життя Любомира Гузара – дитинство в міжвоєнній Україні, юні роки в Австрії, дорослішання й пошук покликання в Америці, чернече служіння в Італії та зрештою повернення в Україну після відновлення незалежності. Однак це не тільки розповідь про події, а й духовна та інтелектуальна біографія. Книгу проілюстровано фотографіями з приватних архівів, чимало з них опубліковано вперше. Упорядкувала Леся Харченко. Очікується в грудні 2023 р.